

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

1 évi ára 24 korona.
1 évi ára 2 korona.

VIDÉKEN:

1 évi ára 28 korona.
1 évi ára 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

5-betűs betűsor egy sor 20 fill.
minden következőnél 15 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen

vasúti palotájában

TELEFON-SZÁM: 161

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161

Arad, 1908.

FELKÉSZÍTŐ: STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Visszavándorlás a pesti deszkákról.
Wekerle a királynál.
Jó üzlet.
Husz millió haszon a vasúti balesetbiztosításból.
Cigányszeretem.
Felelt a város.
Az Aradi román püspök.
Szerényl a végrehajtási törvényről.
Autobusz tizparancsolat.
Zeppelin tragédiája.
Nem kell a kabaré!
Andrényl Károly kétszáz ezer korona alapítványa.
Ay első autobusz karamból.
A családirtó.
Tiszteztár jubileuma.
Öngyilkosság a pap miatt!
Amiről beszélnek.
Tárca: Nyári erkölcsök.

Visszavándorlás a pesti deszkákról.

Arad, augusztus 6.

Özönlenek, özönlenek vissza a művészet szerencseföldjéről, Budapestről, amely egyebekben is hasonlít Amerikához. Szét-tépődtek a szerződések és széjjeltéptek az álmok, a melyek havi ezer dolláros bért kínáltak az operett-művészeknek és az operett napszamosoknak. Hogy a dolog mindenben hasonlítson Roosewelt országának krachjához: a budapesti operett-tröszt hatalmába kerítette az operett-színházakat és a személyzet közül csak azokat tartja meg, éh-gázszíval, a kikre staffázsul szüksége van. A többi, a hajótörött, visszatér a vidékre, ahol kisebb a dollár, kevesebb az ujság, amely dicsőséget kínálhat, ridegebb a publikum, — de végre is szer-

ződés, kenyér kell. Visszatér a szubrett, a kit a vidéki kritika máján döfött és aki hiúságában megsértve, olyas daccal hagyta el a várost, mint Coriolanus Rómát. „Majd térdre borulnak előttem, ha vendégszeretelnél jövök le, ha pesti művésznőt látnak bennem.” Jön, jön az énekes humor mestere, aki Budapestet csak lépcsőül akarta használni az Ander Wien, vagy a Carlthetzer-féle, ahol Lehár hozzá fog mérni új dalműszerepeket. A táncnaiva, a félbariton, az agg groteszka, a kardalos, jön mind, mind vissza, — a legtöbb persze a szerencsétlen Népszínház-Busopera lerongyolódottjai, — és csodálatos, hogy a kormány a vidéki kikötőkbe nem rendelt ki biztosokat, akik e nagyszámú visszavándorlónak munkát és szerződést közvetítsenek.

A színidirektorok, akik rövid ideje a színügyi bizottságok kérdőre vonását azzal viszonozták, hogy a szaporodó pesti színházak elcsábítják a legjobb tehetségeket, — most egész más miatt panaszkodnak. Nincs akkora színpad a vidéken, amely befogadhatná azokat, a kiket szerződöttel lehetne. S mert, természetesen valamennyit nem szerződteszhetik, hát egy nagy sereg javából való, ügyes és érdemes színész szerződés nélkül marad. A szomorú még az lenne, hogy nem csupán azok, akik Budapestről visszavándoroltak; ezeket valamennyire a hűtlenségükért érne ez a sors. Hanem színpad nélkül maradnak olyan vidéki színészek, a kiket ép ez a visszavándorlás szorított ki a helyükből.

A kiszorultaknak, a hajótöröttek panasza kesereg abban a levélben, amelyet egyikük Varjassy Lajos polgármesterhez

írt. Azt kéri ebben, hogy a szerződéstelen színészek foglalkoztatására engedje meg a város, hogy ezek egy része Aradon a téli évad alatt kabaré-előadásokat tartson. Másutt valószínűleg ugyanígy lenne, s így a kabaré lenne a levelező csatorna, amely a medrében feltorlódott művészanyagot a bajok elkerülésével levezetné.

Nos, a kabaré nem segítés ezen a visszavándorlásban. Arról nem szólnunk, hogy a város a színházigazgatóval kötött szerződése miatt a kabaré-engedélyt meg se adhatja. De ha megadhatná: kár lenne a megszorult művészeknek olyan segitést adni, amelynek nem látják hasznát. Igaz, hogy nem próbáltuk még meg, de a város lelkének ismerői megerősíthetik ezt az állítást: Aradon a színház és kabaré egyszerre alig férhetne meg úgy, hogy mindkettő megéljen. Mert igen modern, előkelően romlott és középeurópai módon züllő város vagyunk ugyan, de egyet nem értünk el. Hogy igazi éjjeli életünk legyen. Olyan, aminő orfeumot, brellit, kabarét állandóan táplálni tud. Az aradi ember színház után bemegy egy pikkolóra — a vacsorán a színház előtt tul jutott! — vagy egy teára, de több szórakozásra nem vágyik. A mikor pedig nem megy a színházba, akkor színház nélkül megy egy pikkolóra, vagy egy teára. Hiszen annyira se keressük a szórakozást, hogy egy hiresebb cigánybanda tudna itt állandóan sátrat verni! Igen kevésbé vagyunk még párisiak s azt kár lenne bárkitől megkérdezni, hogy: látta-e már Arad várost éjjel? A város nagylelkűségének csak az lenne a következménye, hogy a kabaré meg nem élne, s a kabaré-színészek csak

Nyári erkölcsök.

*

Az idei nyár szokatlanul gazdag volt a kantériákban, s erkölcsösen eseményekben. Eulenburg hercegnek berlini és Velth római szent birodalmi grófnak bécsi bűnpera mind az öt világrész hírlapjait mongásba hozta és nem volt ujságolvasó ember a világon, akinek elméje napokon át ne foglalkozott volna a nemi élet perverzitásival és förtelmével.

Pedig a mindenekeket uraló és létünk alapját és főforrását képező nemi élet tisztaságának és szentségének mi sem árt jobban, mintha annak misztériumait nyilvános megvitatás tárgyává tessék, mert hogy életünk ezen vonatkozásai épp úgy nem állják ki a világosságot, mint ahogy néhány vegyi szer nyomban elváltozik, mihaml a nap világossága éri.

Az ókor két vezető népe a nemi élet ki-csapongásait nem szorította korlátok közé, a régi görögök és a rómalak hihetetlen mérvű tlvorayákat rendeztek és a medréből kisiklott, egészen a fajtalanságig menő nemi letévelyedéseket nem vették büntetés alá.

Jött azután a kereszténység. A pápaság, — különösen a középkorban — hihetetlenül kegyetlen büntetésekkel sújtotta a házasságon kívüli nemi kihágásokat. A házasságtörő asszony megköveztetett, kerékbe törtetett és a

bűnbánó Magdolnák szerekkezelésének is rattonetes lakolása volt, mert a paráznaságot egyuttal a vallási parancsok elleni bűnnek is tekintették.

Az újabbkori politikai és társadalmi közszabadságok, különösen, mivel az irodalom és művészet is a nemi élet felszabadítása mellett tartottak nagyon hatásos filippikákat, — összetördeltek az exotikának békéi: és avval az argumetummal, hogy naturalia non sunt turpia, az irodalomban mindent jogosultnak mondtak, ami vagy természese, vagy művészi.

A női testi megtelensége nem volt többé botrányteltő a pikaróban, csak szép és művészi formájú lett legyen és — mint minden kelendő a dologban — e téren is a franciák járván elől, az ő irodalmuk (Flaubert, Dumas, Sardou, Zola) az exotikus élet olyan csodás képet és meséit rajzolták meg, amely egy fél-század óta megremegtetli az emberek lelét és idegét.

Pedig ezt a négy író egy századdal előbb még megkövezték volna.

De ennek az irodalomnak csakhamar rengeteg fattyuhajtása is támadt, amíg Dumas-nál a Kaméliás hölgy még könyvet sajtolt ki, addig a mai francia vígjátékban egy kis házasságtörés már a kacagásunkat provokálja és érdekesebb alak, mint egy nagyvilági francia cocotte, már alig is van a társaságokban.

Egy C. eo de Merode, egy O. ero nem kisebb alak, mint a XIV. Lajos bármelyik szeretője volt és érdekes jelenség, hogy míg ezek a nagy mondálnak úgy öltözködnek és viselkednek, mintha tisztességes nők lennének, addig az igazán tisztességes és divatos nők viszont úgy gerájják magukat, mintha nagystylű cocottok lennének.

Nálunk ez a speciel még csaknem teljesen hiányzik és csak 1—2 divatos színésznő csinált e téren karriert ilyenformán, hogy mint néhány mágus közismert kedvесе a nyilvános helyeken ünneplésnek és kellő bámuklatásnak a tárgya.

De azért a mi erkölcsünk sem jobbak semmivel a külföldénél, sőt a buzán kívül csak egyetlen cikkel vezetünk az exporóban és ez a cikk a „Hungara”, amely iparcikk alatt nem lehet mást érteni a Levanten és az egész Keleten, mint az oda kiszállított szép magyar leányt, amely ott az üzletszerű szerelmet választja életpályául.

Mostanában hihetetlen a megbotránkozás a bécsi Velth pör felett.

— Szörnyűség, — mondják — egy apa, aki eladja a leányát és ebből él.

Kétségtelen rut és förtelmes dolog, de a felháborodásban mégis igen sok a hypocrisis, mert az emberek szeretnek sokszor a pocsoltyában vájkálni és abban gyönyörködni, hogy

jobban szídnák a várost, amelynek nincs érzéke az új, szabad irányok iránt.

A segítségnek onnét kell jönni, ahol a krach kezdete megindult. A kormány tette földönfutóvá a Népszínház társulatát, s annak révén a vidéki színházak egy részét, — ez vessen ügyet rájuk. Olcsóbb áron és hasznosabb módon teheti meg, mint ahogy Máder Raoul és Bálint Dezső végkielégítette. A mód ez:

Bizonyos, hogy a vidéki színházak minden művész-ágazatban több tagot és színészt használhatnak, mint amennyinek szerződését a büdzséjük megengedi. A kormány szerződtesse az állástalanná lett művészek javát, — a vidéki színházaknak. Az állam fizetné őket s átengedné a vidéki színházaknak állandó vendégszerzésre. Egyéb állami támogatástól úgy sem igen híznak a vidéki színházak. Ezzel segítve lenne a színészeket és használna a vidéki színházakon is. S ahol oly bőségesen buzogtak a százezrek, mint a Népszínház átvételénél, ott talán lehetne erre a célra is szerény összegeket kiírni.

S ez sokkal vigabb kabaré lenne, mint az, amelyre a megszorult művészek concessziót esengenek.

Wekerle a királynál.

Beszélgetés a miniszterelnökkel.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, augusztus 6

Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap este érkezett Ischlba, ma reggel rövid sétát tett s azután visszament a Bauer-szállóban lévő lakására. Délelőtt tízenegy órakor kihallgatáson jelent meg a királynál, akinél *négy óráig maradt*.

Audiencia után fogadta Wekerle a hírlapírókat, akiknek kérdéseire azt válaszolta:

— Mint minden évben, most is megjelentem, hogy a királyt nyári pihenése alatt is tájékoztassam a politikai helyzetről.

— Hosszabb időt tölt Ischlben kegyelmes ur? — kérdezték az újságírók.

egyik-másik finoman öklözött gavalér, hogyan vergődik abban.

Pedig, kedves barátaim, tegyék a szívekre a kezeket és mondjátok nagy őszintén, hogy ha az a műkönyvekkel elszáratott „Mici grófnő” még ma is élne, vajon visszautastíthatók-e az ő ölését, ha mindjárt pénzbe kerülne is.

Egyszer, sok-sok esztendővel ezelőtt egy szegény, nyomorult vámházi tisztviselőt sajnáltam ügyvéd iktatóból kifolyólag végrehajtásokkal valami fűszerháznál.

Az öreg adós ember a legnagyobb presztízs után is csak havi 5 forintot részleteket fizetgetett és ezeket is többnyire visszasírtam, mondván, hogy most orvosságra kell, máskor meg cipőcskére a serdülő kis leányának.

Végre, amikor már 2 éven belül a negyedik részletet fizette meg nagynehezen, vála-hogy kibőkte, hogy „doktor ur, van isten az égben, — megátja, felvirrad még nekem is.”

— Hogy hogy, kértem, — talán sorsjegye var, főnyereményben reménykedik?

— Dehogy, kérem, — mondá ő és csatolt egyet a nyelvével, — hanem van egy gyönyörű szőke leányom a szőlőtanodában...

— És nagy tehetség?

— Dehogy tehetség, — mondá, — hanem

— Csak estig maradok itt. Innen Bécsbe utazom s ott töltöm a holnapi napot. Holnap este Budapestre utazom s egész augusztus hónapban ott is maradok mert pénzügyminiszteri minőségemben elő kell készítenem a jövő ülésnek az 1909. évi költségvetést. Az idén már nem jelenek meg Ischlben, mert a királynak pihenése van szüksége. Az nem valószínű, hogy Günther Antal igazságügyminiszter és Rauch Pál eljőnek ide, mint ezt a lapok írják.

— Kegyelmes uram, mikor megy szabadságra?

— Az idén egyáltalán nem megyek. Legfőleg egy-két napra fogok lerándulni Budapest mellett fekvő birtokomra. De sok a dolgom s állandóan a fővárosban kell időznöm.

— Hazatérte után összehívja Kegyelmes uram a minisztertanácsot?

— Egyáltalán nem. Minisztertanácsaim azonban augusztus 18-án, amikor a király születésnapja alkalmából ebédet adok, vendégeim lesznek.

A beszélgetés ezzel végződött. Az audiencia után az Ischlben időző politikusok közt híre terjedt, hogy Wekerle bebatóan referált a királynak a választói reform kérdéseiről, bemutatta a költségvetés főbb tételeit, szövege a pártok viszonyaiban várható alakulásokról s végül elhatározásba ment az audiencián, hogy a király *nem erősíti meg a koalíció szerb egyházi kongresszus választását s feloszlatja a kongresszust*. Az erre vonatkozó királyi elhatározás a hivatalos lapban még e hét folyamán meg fog jelenni.

A Bud. Tudósító jelenti Ischlből: Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap délután 12 óra 22 perckor Bécsbe a Staatsbahnra érkezett. Az állomáson Nákó Sándor gróf, flumel kormányzó várta, aki a miniszterelnöknek a flumel kormányzóság folyó ügyéről, köztük a flumel tisztviselők drágasági pótlékáról jelentést terjesztett elő. Az ebéd után, melyet a miniszterelnök az állomáson költött el, a Westbahnra hajtatott, ahonnan 3 óra 10 perckor folytatta útját Ischlba. Ischlba a miniszterelnök éjjel 11 óra 30 perckor érkezett és a Bauer szállóba szállt meg. Ma délelőtt 11 órakor ő felsége Wekerle Sándor dr. miniszter-

olyan formás gyerek még nem mozgott Magyar színpadon, de végül az is rá, hogy ne valami himpallérnek jusson.

Es ennek a szegény, nyomorult hivatalnoknak igaz meggyőződése, hogy van Isten az égben, mert a leányát a mánáskassinó egyik legelsőrangú tagja, a turján egyik elsőrendű nagysága karolta fel (ez szövegszerűen értendő) bepartfogdosta egyik elsőrangú színházunkba és bár ott mint szobaleány csak annyit szokott jelteni a darabban, hogy „a kocsit előállított, kűnn a nagyvilágban, a valóságos életben, neki jelenti az ő szobaleánya, hogy az „auto” előállított és mikor ringó bárszövevényesen és sürgősen robbogó cilianderes apja gardirozása mellett sok, igen sok családapára irigylődő szemmel néz utána, mondván, hogy ennek a szegény vámházi tisztviselőnek, hogy felvitte az Isten a dolgát.

A még mindig szép színésznő pedig maga is futtat és a toalettel valóssággal szeszálások és tudja mindenki, hogy ki fizeti azokat.

Nos, — kértem, — mi a különbség a birodalmi Veith gróf és a vámházi tisztviselő között?

Semmi. Mind a kettő eladta a leányát, csak hogy az egyik jobb vásárt csinált.

Szekant.

előzőt hosszabb kihallgatáson fogadta, amelyen a miniszterelnök az utóbbi időben felmerült folyó ügyekről jelentést tett. A miniszterelnök, aki valószínűleg részt vesz a mai udvari ebéden, ma este 1 órából Bécsbe utazik, ahol holnap délelőtt Aehrenthal báró közös külügyminiszterrel megbeszélést fog folytatni. Bécsből Wekerle dr. előreláthatólag holnap délután indul vissza Budapestre.

Bécsből jelentik, hogy a mai kihallgatáson Wekerle főképp a katolikus autonómia, a protestáns egyházi vagyonról és Zmejanovics ügyéről volt szó. A miniszterelnök jelentése alapján a király *nem erősítette meg Zmejanovicsot*.

JÓ ÜZLET.

A gépjármű igazgatója beadványt intézett a városhoz s kimutatja, hogy az autobus nagy haszonnal dolgozik.

Tíz napi nyereség: 3000 kor.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6

Háromezer korona tiszta bevételi haszná volt a város autobus vállalatának a gépkocsik megindítása napjától július 31-ikéig.

A gépjármű igazgatójának ma beterjesztett jelentéséből adjuk közre ezt az örömdokumentumot.

A jelentés, mely az első tíz nap tapasztalatai alapján készült a tanácshoz van intézve.

Szathmáry igazgató határozottan egészséges és meggyőződéses igazsággal ítéli meg a helyzetet, mikor kijelenti, hogy a vállalat teljes üzleti szellemben vezetessék.

Azért csak helyeselhetjük azt az eljárást is, — amelynek mi voltunk kezdetől fogva a szószólói — hogy csak az első üzleti félv befejeztével szabad a rendelkezésre álló adatok alapján a gépkocsik szaporításával foglalkozni.

A jelentés, mely a tervbe vett, de meg nem nyitott új járatok ügyével is foglalkozik a következő:

Tízszázzal jelentem, hogy folyó évi július 20-ikán a közforgalomnak átadott Autobusz-üzem július 20-tól július 31-ig bezárólag a következő kiadás s bevétel adatokat mutatja fel:

1. Kiadás: 3770 korona személyi, dologi és anyag-számlán az általános regle figyelembe vételével.

2. Bevétel: 6770 korona jegyekből és hirdetésekéből.

Tehát ezen fenti adatok alapján 3000 korona egyenleg mint bevételi felesleg mutatkozik a vállalat javára.

Ezen igazán meglepő és szép anyagi siker csakis úgy tudtam elérni, hogy az összes személyzet időt s fáradságot nem kímélve jóformán minden pihenés nélkül dolgozott, hogy a közönség nagy partolásának az autobus forgalmát illetőleg jól tudjon megelégedni.

Szükséges volt ezért, hogy ezen megbecsülhetetlen munkakövet megtartsam és fogadjam, hogy a kiszabott munkaidőn túli foglalkozást s üzemeltetéseket a tanács által jóváhagyott költségvetés szellemében s a vállalat jól fellogott üzleti érdekében díjazásban s jutalmazásban részesítsen. Az üzleti eredményben ez természetesen bő fedezetet talált.

E helyen tartom megemlítené, hogy a jelenlegi nyolc kocsi állomány mellett a forgalom más vonalakra áttérni műszaki okokból ki nem terjeszthető, ha csak a gépek igen rövid időn belül való tönkretételét el nem határozza a Tanács. A túlerőltetésnek más motorüzemeknél szomorú és drága tapasztalatok vannak.

Önkéntelenül az elért szép eredmény és a közönség kíváncsi a többi vonalak megnyitását, illetőleg előírba tolják további gépkocsik megrendelését.

Bár a magam részéről már most azon a véleményen vagyok, hogy a többi (külső és gáji) utvonal 5-6 több gépkocsi nélkül nem indítható, most mégis annyiban tartom korainak a dolgot, hogy feltétlen a csontka év üzleti eredményét és az ez alatti tapasztalatokat kell megvárunk a végleges állásfoglalás előtt.

Ugyanezért majd komoly megfontolás tárgyává kell tenni 3-4 teherautobusz beszerzését, mert anélkül, — melynek jó jövedelmezősége kétségtelen, — az egész autobus vállalat nem volna teljes és egységes.

Feltétlenül szükséges, hogy ha anyagi eredményt akarunk elérni, hogy a városi vállalat teljes üzleti szellemben vezessék, tovább is szem előtt tartunk. Ha nem ez történne, a jövedelmezőség mérleg könnyen felbillen a jelentékeny deficit állbat elő.

Szathmáry,
üzemigazgató.

A tanács az üzemigazgató jelentését az augusztusi közgyűlés elé terjeszti tudomásul vétel céljából. Mint értesülünk a közgyűlésen el fog hangzani az a vélemény, hogy a város ne foglalkozzék a fuvarozási üzlet meghonosításával, mert, ez a polgársággal szemben felvett versenyt eredményezné, nem lehet célja a törvényhatóságnak.

Husz milliós haszon a vasuti balesetbiztosításból.

Kossuth Ferenc törvénytervezete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 6.

Jeleztük már, hogy a kereskedelmi miniszteriumban már dolgoznak a vasuti baleset-biztosításról szóló törvényjavaslaton. Szerényi József államtitkár módfelett büszke erre a tervezetre, mert szerinte ilyen intézmény nincsen sehhol a világon. A mostani katasztrófás világban erre nagy szükség is van.

Máshol tökéletesítik a vasutakat és az elővigyázati intézkedéseket szaporítják. Nálunk, fájdalom nincs pénz a vasutak tökéletesítésére és inkább megcsinálják a baleset biztosítást. Hogy ezzel a közönség bizalma nagyobb lesz-e a vasutak iránt és a jobbik lába elvesztéséért, vagy a halálért elég kárpótlás lesz-e, hogy a biztonsági díjat kapó vagy az örökösei, az más kérdés. Emellett az államvasutak nyernek is az üzleten, mert eddig a kárvallottak kártérítési pereket indítottak és ezeknél a bíróság igen humanusan és igazságosan ítélkezett.

Kossuth Ferenc új törvénye megállapítja a kártérítés mértékét, amelyet minden ember vállal abban a pillanatban, amikor az állomás pénztáránál megváltja a jegyét. Ha nem tetszenek neki a törvény rendelkezései, ne utazzék vasuton, de ha

erre szánja magát, megkötötte a két oldalú szerződést. Így a vasuti balesetbiztosítás kötelező lesz, de azért a jegy árát emelik miatta.

A kereskedelmi kormány úgy számítja, hogy a reform évi jövedelme meg fogja haladni a husz millió koronát. Ennek felét a vasut kárpótlásokra szánja, a másik felét a vasuti munkások és alkalmazottak baleset-biztosító alapjához csatolják és részben törlesztik vele a beruházási kölcsönt is.

CIGÁNYSZERELEM.

Kegyetlen gyilkosság Pankotán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Véres szerelmi dráma játszódott le tegnap Pankotán. Egy cigányember, akit a vele vadházasságban élő asszonya elhagyott, elkeseredésében négyszer rálőtt a hűtelen nőre és amikor látta, hogy a szerencsétlen még vonaglik, a revolver agyával ütötte-verte, míg az asszony kiszenvedett.

A gyilkos merényletről pankotai tudósítónk a következőket jelenti:

Lassku Árpád üsifoltosó cigány éveken keresztül együtt élt Ágria községben egy Buliga Gyula nevű cigányasszonnyal. Eleinte békés egyetértés volt közöttük, később azonban napirenden voltak a viták és veszekedések. Az asszony egy kissé kikapós természetű volt, aki szívesen kacsingatott a falubeli legényekre. A cigány e miatt sokszor neves feltákenységi jeleneteket rögtönzött, sőt meg is verte az asszonyt, aki vegre megunt a folytonos viaskodást és Lasskut önhagyva Pankotára költözött. Itt csaknám megismerkedett egy román földmivel, azinek megtetszett a csinos cigányasszony és házába fogadta.

A cigányt rendkívül elkeserítette az asszony hűtlensége és több ízben kérte, hogy térjen vissza hozzá, ez azonban hajthatatlan maradt. Lassku ekkor kijelentette, hogy le fogja löni az asszonyt, ha nem megy vissza Ágria. A cigánynak minden kérése és fenyegetése hiábavaló volt, az asszony nem ijedt meg és továbbra is Pankotán maradt.

Mikor Lassku látta, hogy az asszony nem akar többé hozzá visszatérni, végzetes tette határozta el magát, amelyet tegnap délután végre is hajtott.

Az asszony délután kiment a kukorica földre dolgozni, Lassku a határban lesben állt, mert tudta, hogy az asszonynak arra kell járnia. Amint Buliga Gyula közelébe ért, a cigány hirtelen előugrott és a megrémült asszonyra kemény hangon ráírvallt:

— Hát nem jössz vissza hozzám?

— Soha, mondotta az asszony.

Lassku ekkor revolvért rántott és gyors egymásutánban négy lövést intézett az asszonyra. A golyók találak és a szerencsétlen rö szívesen megsebesülve, a földre rogyott és rettenő kínok között vonaglott. Mikor a bestiális cigány látta, hogy áldozata nem halt meg, böszülten rárohant és a revolver agyával addig ütötte, míg az asszony megszűnt élni.

A gyilkos tettének véghezvitela után megszökött, de a csendőrök a kerekiszentmártoni országúton elfogták és letartóztatták.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradmegyei és csanádmegyei malomtulajdonosok Pécskán a Keller féle nagyvendéglő helyiségében augusztus 16-án vasárnap reggel 9 órakor gyűlést tartanak, amelyen egyesületi fogak alakítanak.

AZ ARADI ROMÁN PÜSPÖK. politikai látogatása.

Vizit Mocsonyi Sándornál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Nagy feltűnést keltő és minden valószínűség szerint fontos politikai vonatkozású látogatásról beszélnek most román nemzetiségi körökben. Papp I. János, az aradi görögkeleti egyházmegye püspöke tegnap a krassószörénymegyei Birkás-re utazott, ahol meglátogatja Mocsonyi Sándor földbirtokost és annak több napig vendége lesz.

E látogatást igen nehéz lenne az egyszerű udvariassági vizit színében feltüntetni. Papp több, mint három éve áll az egyházmegye élén és ha Mocsonyiban pusztán az egyházmegyének egyik tekintélyes tagját akarná megtisztelni, akkor erre eddig is bőséges alkalma lett volna. Egyébként Mocsonyi ezidőszere nem is tagja az aradi görögkeleti egyházmegye zsinatának és így az udvariassági látogatásnak alig lehetne jogcíme.

Kétségtelen ezzel szemben, hogy Papp I. János látogatása egyik láncszeme ama mozgalomnak, amely a mérsékelt irányáról, majd passzivitásáról ismert Mocsonyi családot úgy a román egyházpolitika, mint általában az aktuális napi politika előterébe szándékozik vinni.

Az utóbbi időben kisebb-nagyobb jelek mutatnak arra, hogy az aradi püspök elmentelbe került az egyházmegye azon körébe, amelyek egyben a román nemzetiségi párt mai radikális politikájával egyetértenek. Támadták a püspököt nemrég az Apponyi-féle népoktatási törvénnyel szemben elfoglalt mérsékelt álláspontja miatt is, legutóbb pedig azért, mert egy hivatalos jellegű magyar üdvözletre magyar nyelven válaszolt. Viszont talán nem egészen véletlen az is, hogy most folyik a mérsékelt román nemzetiségi politikusok kísérlete egy új román párt alakítására. Ennek az akciónak szolgálatában áll a nagyszebeni görögkeleti román metropolita hivatalos lapja, a *Telegraful Roman*, amelyben ennek a pártalakításnak érdekében egész cikksorozat jelent meg. A cikkek szerzője Babes Emil dr., fia Babes Vincének, aki úgy politikai, mint egyházi téren a Mocsonyiakkal egyező álláspontot foglalt el.

Nagyon is valószínű tehát, hogy Papp I. János, aki a nemzetiségi párttal láthatóan ellentétben áll és akit esetleg a metropolita a mérsékelt párt hívének megnyert, e politika ügyében tárgyal most Mocsonyival. A látogatás minden körülmények között annak előjele, hogy Mocsonyi Sándort újra be akarják vonni az egyházi és politikai szereplésbe, ahonnan a magyarországi románoknak a nevezetes és előkelő családja több mint egy évtized óta visszavonult. E látogatást természetesen diszkrét fátyollal borítják és így el lehetünk készülve arra, hogy megerősíteni igyekeznek majd ezeket a kombinációkat is, melyeket pedig igazol a látogatás minden körülménye.

Andrényi Károly

kétszáz ezer koronás alapítványa.

Az alapító levél szövege.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Károlyi Gyula gróf főispán ma küldötte meg Aradváros közönségének azt az örökké emlékeztető okiratot, melyben meg vannak állapítva Andrényi Károly gyermekkorházi alapítványának feltételei.

Az alapító levél így hangzik:

Gyóroki Andrényi Károly, forrón szeretett és Istenben boldogult Károly fia emlékére 200.000 korona, azaz kétszáz ezer korona alapítványt tesz a következő feltételek mellett:

1. Az alapítvány címe „gyóroki Andrényi Károly alapítványa Károly fia emlékére.”

2. Az alapítványi tőke 200.000 korona készpénz, amely összeg az Aradi Első Takarékpénztárnak 31449. számú és méltóságos Károlyi Gyula gróf Aradmegye és Aradváros főispánja, az aradi Fehér-Kereszt egyesület elnökének kezéhez letett betéti könyvére az Aradi Első Takarékpénztárban gyümölcsöző betétként helyeztetett el.

3. Az alapítvány célja: — egy Aradon építendő gyermekkorház felépítésének lehetővé tétele. E cél elérésére alapító megengedi, hogy az alapítványi tőke csak addig kezeltesse gyümölcsöző takarékbetétként, míg a gyermekkorház felépítése Aradon tényleg megkezdetik, az építés megkezdésekor pedig az egész alapítványi tőke az időközben esedékes és a tőkéhez csatolandó összes kamatokkal együtt a gyermekkorház építési és felszerelési költségeinek fedezésére fordíttassék.

A felépítendő gyermekkorház Arad szab. kir. város tulajdonát képezendi. Az építés eszközésére az aradi Fehér-Kereszt egyesület, a kórház kezelésére pedig vagy Arad szab. kir. város közönségét, vagy pedig az aradi Fehér-Kereszt egyesület hatalmazza fel az alapító. Amennyiben az Aradi Fehér-Kereszt Egyesület bízna meg az építendő gyermekkorház kezelésével, az esetben Arad szab. kir. város közönsége a kórház fenntartásához a törvényhatóság által megszavazandó határozatu összegű hozzájárulást köteles adni.

5. Minthogy az alapítványi tőkéből építendő gyermekkorház Arad sz. kir. város tulajdonát képezendi, az aradi Fehér-Kereszt egyesületnek le kell mondania Arad sz. kir. város törvényhatósága által a kórház építési céljára átengedett tulajdonjogáról.

6. Az építendő gyermekkorház 50–60 ágygyal rendezendő be és abba a kórház vezetősége által első sorban aradvárosi, másodsorban aradmegyei, végül bármily illetőségű beteg gyermekek vallás- és nemzetiségre tekintet nélkül felveendőek.

Ezen alapító levél négy eredeti példányban állítván ki, annak egy egy példánya kormányhatósági megerősítés után a magyar királyi belügyminisztérium és Arad szab. kir. város törvényhatósága levéltárában megőrzendő, egy-egy példány pedig az aradi Fehér-Kereszt egyesületnek és alapítónak kiadandó.

Ezen alapító levél felolvasás és helyben hagyás után alapító által aláíratott, tanúk előtt sajátkezűleg aláíratott.

Előttünk:

Reicher Károly, gyóroki Andrényi Károly.
(O.vashatalan aláírás.)

Az augusztusi közgyűlésen jelenti be a polgármester, hogy a feltételeknek megfelelően a kórház építés már megkezdődött s kéri fogja a törvényhatóságot, hogy terjessze fel az alapító levelet kormányhatósági jóváhagyás céljából.

FELELT A VÁROS...

Drága a vízvezeték megváltása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Arad városa és a vízvezetéki részvénytársaság közti nagy perben a város ismét komoly lépést tett az iránt, hogy a vízműveket mielőbb ténylegesen is birtokába vegye. Ma adta be az aradi királyi törvényszékhez Jegessy Károly dr. városi ügyész százötvenöt sűrűn teleírt oldalra terjedő válaszirátát. Felelet ez arra a periratra, melyet három perből kifolyólag a vízművek van tulajdonosa a törvényszékhez eljuttatott s amelyben nem követel kevesebbet, minthogy Arad városa fizessen a vízművek megváltása fejében két millió háromszázegyszer koronát.

Tehát csekély egy millió százezer koronával kért többet a részvénytársaság a művekért, mint amennyit a város bírői letétbe helyezett s mint amennyiben a közös megegyezéssel kiküldött becsülő bizottság hosszantartó munka után megállapított.

Ennek a követelésnek meggyengítése, jogtalan voltának bebizonyítása alkotja magját annak a hatalmas jogász munkának, melyet a város közönségének képviselőiben Jegessy Károly dr. ma a városi ügyész beadott, s melynek elkészítése két teljes hónapnak szorgalmas munkájába került. Ez még nem az utolsó szó a nagy perben. A részvénytársaság viszon válasszal élhet s erre következik a város végirata. Csak ezután fog az elsőfoku bíróság, az aradi kir. törvényszék érdemben ítélni. El fogja dönteni vajjon a város és társaság közti szerződésnek megfelelően járt el a vízművek értékét becsülő bizottság, vajjon a város a szerződésben kikötött időben kellő formák betartásával jelentette ki, hogy a vízműveket megváltja s eldönti mekkora árat fizet azért Arad közönsége, hogy önmaga termelje a legfontosabb és nélkülözhetetlen közhasználati élelmi cikket: — a vizet.

A válaszirátát azt állítja, hogy a szerződés felmondása megfelelő időben történt, a szakértő bizottság megalkotása teljesen szerződés szerű volt, s a bizottságnak ugy a város által kiküldött tagjai, mint a belügyminiszter által kinevezett elnöke, Heinrich Sándor működése ellen nem emelhető oly érv, mely az ő eljárását semmissé tenné. Kétségkívül mondané a bizottságnak az a megállási ár körül tanultott eljárása, mert annak módja s a számítási alapul szolgáló adatai mindenben a szerződés elveit és intézkedéseit tartották szem előtt. A válaszirátát ezeknek az érveknek nagy aprósággal töltendő megvilágítja a körülbástyázása után arra a végső következményekre jut, hogy Aradváros közönsége törvény nyes formák között szerezte meg a vízműveknek és tartozékaiknak tulajdonjogát.

A részvénytársaság által indított pernek a legkeményebb díja azonban az a viszonykereset, melyben — mint emléztünk, — a társaság

kijelenti, hogy a bizottságilag megállapított egy millió kétszáz harmincezer korona becsült kevesebb és csak két millió háromszázegyszer koronáért hajlandó a vízműveket a város tulajdonába átengedni. A maga igazságának eldöntésére bírói ítéletet kér s kijelenti, hogy az általa és a város által közös megegyezés alapján kiküldött bizottság számításában nem nyugszik meg.

Ez el szemben a ma benyújtott perirattal a város közönsége azt az álláspontot foglalja el, hogy a megváltási árak megállapítása egyedül és kizárólag csak a szakértő bizottság, de nem a bíróság hatáskörébe tartozik, mivel a felek önkéntes elhatározással bírták a szakértőkre az összeg meghatározását.

Azt az összeget, melyet a társaság számított ki s mely egy millió koronával drágítaná meg a vízműveket, természetesen szintén erőteljes kifogásokkal igyekszik a város a maga realitásában visszaállítani. Rámutat a periratra, hogy a társaság számításának alapul szolgáló adatok, melyeknek felsorolása túl lépne a lap keretét, nem fogadhatók el. Arra az el nem gondolható esetre, ha a bíróság a társaság álláspontjára helyezkednék s azt mondaná, hogy igenis a bíróság hivatása és kötelessége a megváltási árak megállapítása azaz a kérelemmel fordul Aradváros a bírósághoz, hogy a szakértői bizottság által megállapított 1238000 korona megváltási árat ne feleltse, hanem ellenkezőleg szállítsa le kétszázegyszer koronával.

Eme kérelem előterjesztésére igen fontos körülmény indította Jegessy dr. t. Bebizonyítja azt, hogy a szakértők nem kellő mértékben vették tekintetbe a művek tiszta jövedelmének kiszámításánál a vízműveket alkotó berendezések értékcsökkenését.

Mint említettük erre a periratra még két periratot nyújthat be a részvénytársaság. Azután adja be a város a maga végirátát és ha a bíróság szükségesnek tartaná a bizonyítási eljárást azt is elrendelheti. Mindezeket figyelembe véve körülbelül a jövő év tavaszán hangzik el az első foku bíróság ítélete.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Orsini Izabella A pápaság világi hatalmának fénykorában játszódtak le Itáliában a legborzalmasabb tragédiák. Az erkölcstelenség, gyilkosságok, orgyilkosságok jellemzik azt a kort, melyben Orsini Izabella, Medici pápa unokabagának borzalmas tragédiája is lejátszódott. Orsini Pál herceg Izabella férje 1571-ben a törökök ellen harcba megy. A tizenhat éves Izabellát elcsábítja a feügyletével megbízott Troilo, Pál herceg nagybátyja. A hevesvérű aszszony ezenkívül viszonyt folytat még apródjával is, amire Troilo rájön, és hogy bosszút álljon Izabellán, tudtára adja Pálónak neje hűtlenségét. A megcsúlt férj halálos bosszúval szívében sietve tér vissza hazájába. Mikor Izabella hírt vesz férje hazatéréséről, halálos reményében gyóntató papját hivatja magához. A szerencsétlen véletlen úgy intézi, hogy Paolo a kastély lépcsőjén összeesik a gyóntató pappal, Bőrönbe veti, magára ölti a pap ruháját és a gyóntató szerepében megindja Izabella kegyes hűtlenségét. Innét kezdve gyorsan játszódik le a dráma. Izabella halála után Paolo élet halál párbajt vív hűtlen nagybátyjával Troilóval, aki a halálos dőfés előtt az ablakon akar menekülni Paolo elől. Paolo lelövi Troilót a mélységekbe. Szenzációs hatású képek, mely az Uránia közönségének páratlan látványosságot nyújt. Az új műsor többi száma is szenzációszámba megy.

ZEPPELIN TRAGÉDIÁJA.

VILMOS CSÁSZÁR

VIGASZTALJA A FELTALÁLÓT.

A gyászoló Németország.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 6.

Egész Németországban ma egy férfire irányul az emberek figyelme: Zeppelin grófra. Tragédiája az egész német nép gyásza, valamint eddigi sikereit is magának vindikálja Németország. Zeppelin grófot szerencsére nem törte meg léghajójának közvetlenül a diadal előtt történt megsemmisülése. Ujból hozzáfog a nagy munkához és nem nyugszik addig, míg bámulatos gépjével ismét a levegőbe nem száll. Reményében erkölcsileg is, anyagiilag is bátorítja, segíyezi a német nép. Mikor ma hazatért Friedrichshafenbe, utja zajosabb volt, mint egy hadvezér diadalmenete. Ünnepezték, magasztalták mindent és táviratban fejezte ki részvétét maga Vilmos császár is, aki most a svéd királynál van vendégségben. A távirat nagyon jellemző a németek büszke császárára.

Már tegnap megindult az akció nemzeti gyűjtésre, hogy az elpusztult csodás alkotás helyett újat építhessen a lángeszű gróf s eddig is annyi gyűlt össze, hogy néhány hét múlva megkezdődhetik az új harc a levegő ellen. Zeppelint nagyon megtörte a szerencsétlenség, de nem vesztette el a hitét. A német kormány hozzáküldte vigasztalónak Lewald titkos tanácsost, akinek ezt mondta a gróf:

— Ne féljenek, nem leszek öngyilkos. Irtózatosan hatott rám a katasztrófa, de a tetterőmet nem veszítettem el. A léghajónak fel kell épülnie...

Arról a hatásról, amelyet Zeppelin hajója felrobbanásának híre keltett, ezeket a táviratokat kaptuk:

A katasztrófa története.

Echterdingen, augusztus 6. A Zeppelin léghajó balesetéről jelentik: Körülbelül 3 óra tájban hatalmas vihar keletkezett és a csak gyengén megkötött javításban álló léghajót felragadta úgy, hogy míg a hajó éle a földön volt, a többi része a levegőbe emelkedett. A forgószél a hatalmas léggömböt a gyümölcsfák felé sodorta, amelyek elpusztultak. Hirtelen a rémület kiáltása hangzott el és a jövő pillanatban óriási láng csapott fel, amely rövid idő alatt az egész hajót elpusztította. Tisztek és a legénység gyorsan a helyszínre siettek. Egy szerelő combját a léghajó egyik horgonya feltepte. Egy másik szerelő és egy katona szintén súlyosan megsebesültek. A sebesülteket a stuttgarti kórházba szállították. A tömeg nem mozdult a helyszínéről és csak a katonasággal lehetett eltávolítani. Közben egy úszó megjelent abban a vendéglőben, ahol Zeppelin gróf időzött, hogy a flóthírt megvilgye. A gróf kezelt ijedten összezecsapva, majd támoilyogva megindult a szerencsétlenség színhelyére. Minthogy a közösgelleg legnagyobb része még nem tudott a szerencsétlenségről, lelkesen üdvözölte a grófot. Amidőn automobilján a helyszínre akart menni, kezével leintette az életők ovációt. Azután óriási sebességgel a szerencsétlenség színe

lyére ment, ahol megtekintette a hosszú évi fáradságos munkájának romjait. Azután még a sebesülteket kereste fel, majd visszatért a vendéglőbe, ahonnan Stuttgartba utazott, később pedig a gyorsvonattal Friedrichshafenbe ment. A baleset színhelyén megjelent a württembergi hadügyminiszter is. Ugyanoda folytonosan százával és százával tolnak az idegenek.

Gyűjtés Zeppelinnek.

Mannheim, augusztus 6. Amint a Zeppelin-féle léghajó-szerencsétlenség híre beérkezett, a Neue Badische Landeszeitung szerint a német léghajó egyesület választmánya ülésre gyűlt egybe és elhatározta azonnal gyűjtést indítani, hogy Zeppella grófnak egy új léghajó építésére szükséges eszközöket rendelkezésre bocsássa. A Lanz Károly családja azonnal 50.000 márkát jegyzett.

Lübeck, augusztus 6. A Lübecker Anzeiger felhívást intéz a német néphez egy Zeppelin-féle léghajó alap gyűjtésére. A felhívás azt mondja, hogy a német népnek mint egy embernek kell a merész feltaláló háta mögött állania és az anyagi eszközöket új hajók építésére beszerezni. Az összes lapok hasonló eljárásra lesznek felhíva.

Bréma, augusztus 6. Az echterdingi szerencsétlenség behatása alatt itt bizottság alakult. A bizottság, mely vezető emberekből áll, felhívja Bréma város polgárságát, hogy új léghajó építésére gyűjtést rendezzenek.

Hamburg, augusztus 6. A lapok felhívást tesznek közre, hogy nemzeti adományt gyűjtessenek és gróf Zeppelinnek lehetővé tegyék új léghajót építeni.

Köln, augusztus 6. A Köln. Ztg. Zeppelin grófnak adandó nemzeti ajándékokra gyűjtést kezd és e célra 5000 márkát ajánlott fel.

Berlin, augusztus 6. A legtöbb lap vezércikkben foglalkozik a Zeppelin-féle léghajó szerencsétlenséggel: sajnálkozásuknak adnak kifejezést a lángeszű feltaláló tragikus sorsa felett, s biztositják őt egész Németország részvételéről és támogatásáról és azon reményüknek adnak kifejezést, hogy Zeppelin gróf mégis keresztül fogja vinni tervét.

A gróf diadalutja.

Friedrichshafen, augusztus 6. Zeppelin gróf hazatérése tegnap éjjel valóságos diadalut volt. Mikor a vonatból kiszállott, az állomáson reá váró leányához sietett. Megölelte, megcsókolta leányát, mialatt a pályaudvar óriási közönsége viharosan éljenezte és tapsolta. Kalapokkal, kendőkkel lobogtattak feléje, mikor végre beszélni kezdett. A gróf ezeket mondta:

— Hálás szívvel és örömmel veszem, hogy polgártársaim nem veszítették el bennem helyezett bizalmukat. Szerencsétlenség történt...

A gróf ekkor a megindulástól nem tudott tovább beszélni. Leányával a néptömeg ovációja között indult kifelé. Többen azt mondták neki:

— A fő az, hogy önnek semmi baja nem esett.

Az ovációnak ezután se vége, se hossza nem volt. Utközben az ablakokból kendőket lobogtattak feléjük. Mikor a szállodába ért, addig hurrázták, amíg végre megjelent az erkélyen és néhány szót szólt az őt ünneplő néphez.

„Németország előljár a világban.”

Stockholm, augusztus 6. Vilmos császár és Augusta királynő ma éjjel mondtak búcsút Gusztáv svéd királynak, akinél néhány nap óta vendégségben voltak. Gusztáv elkísérte őket a hajóállomáshoz, ahol rendkívül melegen búcsúztak el. A beszállás előtt jött távirat a császárnak, mely tudatta vele Zeppelin léghajójának pusztulását. A császár rendkívül megilletődött és meghatva közölte a hírt a körülötte állókkal. Zeppelin grófhhoz a következő táviratot küldte:

NEM KELLELSÜGGEDNI. A BALSZEREN-
OSE DACÁRA NÉMETORSZÁG ELŐLJÁR A
VILÁGBAN. NE CSÜGGEDJEN!

VILMOS.

Egy magyar léghajós Zeppelinről.

Egy fővárosi hírlapíró beszélgetést folytatott ma Lisznyai Damó Tihamér miniszteri osztálytanácsossal, a „Budapesti Léghajós-Club” elnökével, aki ezeket mondta:

— A magyar léghajós klub szakszerűen nem foglalkozott Zeppelin kísérleteivel s így léghajójáról sem tudunk bővebben nyilatkozni. Magyarországon az ő elmélete szerint senki sem foglalkozott a léghajózással. Kísérletei azonban természetesen rendkívül érdekelnek bennünket. Nagy fájdalommal vettük balsorsának hírért. Véleményem szerint a legjobb esetben is eltelik másfél év, amíg Zeppelin újból megkonstruálhatja nagyszerű gépét.

Egy másik távirat.

Friedrichshafen, aug. 6. Hivatalos jelentés szerint Vilmos császár még a következő táviratot intézte Zeppelinhez:

Oszinte részvétemre azt hallom, hogy léghajóját a zivatar elpusztította. Ezen szerencsétlen baleset alkalmával legőszintébb részvétemet fejezem ki, annál is inkább, mert én és egész Németország azt hisszük, hogy alkalmunk lesz ön korszakalkotó, nagyszerű művének dicsőséges befejezésekor üdvözölni.

Vilmos.

A müncheni uralkodó herceg is részvétsürgönyt intézett a grófhhoz.

A segélyakció.

Friedrichshafen, augusztus 6. Zeppelin gróf ma sétája közben beszédet intézett a néphez. Többek között ezeket mondta:

— Nagyon kérem önöket, hogy a gyűjtést egyelőre hagyják abba, mert még nem tudom, vajjon sikerül e nekem más oldalról pénzt szerezni.

A berlini tőzsdén ma 800.000 márkát gyűjtöttek.

A felhivatalos lap közli, hogy illetékes helyen meg vannak gyűződve, hogy Zeppelin a katasztrófa dacára új fényes rekordot csinált. Kétségtelen, hogy hivatalos oldalról minden támogatásban fogják részesíteni.

A berlini polgármester számos közéleti előkelőséget konferenciára hívott össze egy nagyszabású segélyakció módjaitának megbeszélésére.

A megsemmisült léghajó története.

Zeppelin elpusztult léghajója 136 méter hosszú volt. Átmérője 117 métertől és 18 méter között váltakozott. Uriartalma több, mint 18 ezer köbméter volt. Sulya a szükséges felszerelések után 4000 kilogramm. E hatalmas alkotmány motorjai 110 lóerejűek voltak.

Zeppelin már katonatiszt korában foglalkozott a léghajózás problémájával. A hadsereg-ből való kilépése után részvénytársaságot alapított és 1898-ban hozzákezdett ballonjának építéséhez. Léghajójának óriási arányaival magára vonta az egész világ bámulatát, egyetemes mind azonban a szakkörök lenézését is. Minden gunyolódás dacára Zeppelin 1900-ban a Bodeni-tó mellett megkísérelte a felszállást.

A felszállásokat eleinte balsiker kísérte. 1900 október 21-én járt először sikerrel a felszállás. Ekkor Zeppelin tapasztalatai alapján újalakította gépét és az új léghajóval 1905. október 30-án szállott fel újra. Ekkor a léghajó a Bodeni-tóba esett. A sérülések kijavítása a következő év januárjáig tartott. 1906. nyarán egy felszállás alkalmával éjjel összetört a gép. Zeppelin ekkor sem csüggedt el. Azonnal hozzákezdett az újáépítéshez, amely körülbelül másfél millió márkáta került. Ezt a drága gépet tette tönkre tegnap éjszaka egy váratlan robbanás, mely a német gróftól újra hónapokra felfüggesztette diadalmas útját.

A családirtó.**Merénylet az anyós,
a feleség és a gyermek ellen.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Kedden este véres esemény játszódott le B. Csabán, az 1430. számú parasztházban. Egy férj, aki gyöngé elméjűség miatt gondnokság alatt áll, el akarta pusztítani feleségét, gyermekét s mindenek előtt az anyósát, akit megrontójának tartott.

Závorszky Mihály 38 esztendőes gazdálkodó 5 évvel ezelőtt kötött házasságot Boros Mihályné leányával. A házasságok kezdettől fogva nem éltek boldogan, mert a férj nem volt tiszta elméjű s ezért állandóan verte és életveszélyesen fenyegette feleségét. Viselkedése miatt megállapították rajta a gyöngéelméjűséget és ez alapon gondnokság alá helyezte őt a kir. törvényszék.

Az asszony elköltözött erre férjétől 1430. szám alatt lakó édes anyjához. Závorszky pedig dobozmegeyeri tanyáján maradt. Hónapok óta így tart már ez az állapot, miglen elhatározta a férj, hogy felesége után megy.

Kedden este beállított aztán az asszonyokhoz, akik ép lefekvőben voltak. A pítvarban találta még anyósát. Es be sem akarta keresztelni őt, de az asszony kérésére mégis ajtót nyitott neki. Závorszky bement s durva hangon követelni kezdte, hogy adják át azt a pénzt, mit a közös földek bérletéről felvettek. Az asszonyok természetesen nem tudtak ilyen pénztől, mert javaikat dr. Herszög Henrik ügyvéd kezeli s látják, hogy Závorszky elméje megint elborultabb.

Boros Mihályné ki akarta őt vezetni a szobából, de a férj kijelentette, hogy csak felesége társaságában távozik. Borosné azonban kijelentette, hogy leánya sohasem fog visszatérni többé őhosszá. Erre hevesen összepöröltek. A pörlekedés hevében Závorszky egy kőmíves kalapácsot húzott elő kabátja alól s asszal több

szében teljes erővel rásújtott az asszony fejére. A 68 esztendőes Borosné eszméletlenül esett össze. Závorszky édesanyja segítségére sietett de az állatias férj több kalapácsütéssel őt is leterítette. Eantán 3 esztendőes gyermekét akarta elpusztítani, de ebben megakadályozták a nagy szára előálló szomszédok, kik elől Závorszky elmenekült.

A súlyosan sérült asszonyokat még sznap éjjel beállították a kórházba. Borosné nem lehetett kihallgatni. A fiatal asszony ellenben eszméletnél volt. Állapota nem életveszélyes, míg anyjára reménytelen.

Závorszkyt még nem kerítették kézre a csendőrök.

TARKASÁGOK.

(Mártonfy Róbert kalandja) Egyik aradi úri famillának szépséges fiatal leánya e hónap 3-án, hétfőn Békéscsabára utazott a délelőtti személyvonattal. Ugyanekkor ment Vásárhelyre ezzel a vonattal Mártonfy Róbert, az aradi szintársulat fiatal líral szerelmese is. Egész véletlenül ugyanabba a fülkébe szállt, ahol a szobán lévő leánya ült — egyedül. A vonat már elindult és Mártonfy kettősben maradt a hölgyecskével.

A kis leányt láthatólag szörnyű félelem szálította meg a magányban. Eszébe jutott az édes anyuskája figyelmeztetése:

— Órizkedjél a vonaton mindenféle ismeret-ségtől!

A kis lánynak úgy tetszett, hogy a színész bizalmasan hunyorgatott és laposakat pislanogatott nagy barna szemével, amittől úgy megremegett, mint a novellabeli nyárfalevél. Sőt még ennél is jobban, mikor Mártonfy ezt kérdezte:

— Hova utazik nagysád?

Gyöngé hangon felelt a leány:

— Csabára.

Ugy látszott, mintha ez a válasz jól esett volna amott. Izgatottan kezdte simogatni bajusza helyét. Közbe köhintett is egyet-egyet, mint aki mondani akar valamit.

Néhány percre tartott ez így, míg végre a színész kényelmesen megvetette a hátát az ülésen és újból megszólalt álmosan:

— Nagysádat egy szivességre kérem.

Az utitársnő félénken mondta:

— Tessék.

— Ha Csabára érünk, kegyeskedjék engem — felköltetni.

(Gyöngé marasztalás.) Ez a történet egy bácskai fiatal emberrel esett meg Aradon. Az ifjunak Aradon lakik egy nagynénje, akit a napokban meglátogatott. A fehérhaju nagynéni szerfölött szereti a rokonát, akiről azt beszélnek, hogy majdan örököse is lesz a gazdag néninek. Kitűnő ebédet készített a vendég tiszteletére. Az jó étvágygyal el is fogyasztott minden ehetőt és ithatót és ebéd után azonnal távozni akart, mert a barátjának találkozót adott a kávéházban.

— Maradj még fiam. Majd elbeszélgetünk. Hísz olyan régen nem láttalak már, — kérlete a nagynéni.

A fiu azonban sehogyse akart maradni. Ekkor az öreg asszony ahoz folyamodott, amiről biztosan tudta, hogy célt érhet el vele. Tudta ugyanis, hogy a rokona szereti a bort. Felhozatott tehát három liter vöröset, azt gondolván hogy ennek segítségével majd csak otthon tudja marasztalni a vendéget 4-5 óráig. Amint felhozták a bort, az ifju megkérdezte:

— Minek ez néni?

— Azért hozattam fel fiam, — mondta mosolyogva a matrona — hogy itt tartalak egy pár óráig, amíg ez a borocska elfogy.

A fiu mosolyogva nézett az italra.

— Ne! hát akkor tiz perc múlva már nem leszek itt.

... És a fiu egy negyed óra múlva már a Központi kávéházban ült.

**Az első
autobusz karamból.**

Nem történt komoly baj.

Csak két kocsis sérült meg.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Közel három hete már annak, hogy Arad utcáin megindultak a vörös-sárga autobusz-kocsik. Ez idő alatt nemcsak, hogy egy új vállalat kezdetlegességeit nem éreztük, hanem még — mint lapunk más helyén olvasható — a várakozásokat nagyban felülmúló anyagi eredményt is kaptunk. Ma délután történt az első eset, amely némileg — bár igen kis mértékben — megzavarja ezt a jó benyomást, de tanulságával, úgy hisszük, ez is csak jó szolgálatot fog tenni Arad város autobusz-vállalatának.

Ma délután történt az első komolyabb autobusz-karambol. Súlyos következményei egyáltalában nincsenek ennek a karambolnak, de mint az első ilyen eset nemcsak a történetknél, hanem tanulságainál fogva is említésre méltó.

A karambol délután háromnegyed öt órakor történt az Andrássy úton. A nyolcas számú autobusz ekkor jött László Sándor sofőr vezetésével a pályaudvartól a Szabadságtér felé, az ötös számú pedig Bakó József vezetésével a Szabadságtér felől haladt a vasút felé. Mindkét autobusz az Andrássy tér jobb oldalán, a Minorita-templom melletti oldalon haladt és a Minoriták tőrházában levő Bauer-féle üzlet előtt találkozott egymással. A nyolcas számú az aszfalt-ut jobb szélén ment, szemben vele az ut bal szélén haladt az ötös. Minden baj nélkül elhaladtak volna egymás mellett, ha egy paraszt-kocsi nem kerül a nyolcassal szembe. A paraszt-kocsi az ötössel párhuzamosan hajtott; a nyolcas ki akart térni a teher-kocsi elől és ezért a sofőr oldalra kormányozott. A szűk aszfalton azonban nem volt hely már a parasztkocsi és az ötös autobusz között: a nyolcas kocsi nekiment az ötösnek. A karambolnak szerencsére nem volt súlyos következménye. Mindkét sofőr még idejekorán megállította a menetet és talán ha az aszfalt nem lett volna éppen akkor frissen felcsofolva, a nyolcas autobusznak sikerült volna az összekötkezés előtt megállania. Így azonban a nyolcas kocsinak elől levő vistarátlya megsérült; a pléh-burkolat felső része behorpadt és a víz folyni kezdett. Az ötös kocsinak, melybe a nyolcas oldalát beleszaladt, mindössze a sárhányója tört össze. Az első autobusz-karambolnak természetesen nagy közönsége volt. Mindkét kocsi-ban ültek; a nyolcas kocsis utasai — legtöbbször női utasok — ijedten ugrottak ki. Az ötösben ülők szintén kiszállottak, de mikor látták, hogy semmi szerencsétlenség nem történt, az utcán összegyűlt közönség biztatására nyugodtan visszültek az autobuszra és folytatták útjukat. A nyolcas autobuszt a sofőr visszavitte a remizbe, ahol holnap dél.

utánig helyreállítják és újra a forgalomba bocsátják. Az 5:05 kocsit nem vonták ki a forgalomból.

Igy történt az első autobus-karambol. Jelentősége nem nagy, de két dologra élesen rámutat. Az egyik az, — amit a karambol után a közönség erősen hangoztatott, hogy a vasút felől jövő autobus kocsiknak ne legyen szabad ugyanazon az oldalon közlekedni, mint a Szabadság-tér felől menő kocsiknak. Az az idővesztesség, amit akkor szenvedne a közönség, ha a pályaudvar felől jövő közlekedésnél az ut másik oldalán szállana le, (vagy fel), nagyon is megtérülne egyrészt a nagyobb biztonságban, másrészt a közlekedésnek fokozható gyorsaságában. A *Avav.* eddig-él is a forgalom egy részét a másik oldalon bonyolította le; ossza meg most teljesen ezt a forgalmat és a pályaudvar felől tartó kocsikat járassa *csak* a váresháza oldalán. A Szabadság-tértől a vasúthoz menő kocsik közlekedjenek továbbra is a mozgalmasabb oldalon, mert ezt így kívánja a lovasúttal való konkurencia is.

A másik dolog, amire a karambol figyelmeztet, az, hogy a város vegye és vétesse igénybe jobban a keramit-utakat és *terelje ide teljesen a teherkocsik forgalmát.* A mai karambol okozója is jórészt az aszfalton járt teherkocsi volt, hasonló eseteknek tehát elejét kell venni.

A király is zsidó?

Egy asszony királlysértési pöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6

A szegedi királyi törvényszék szerdán déli előttréndkívül érdekes királlysértési pört tárgyalt amelyet az tett szokatlanná, hogy a vádlottak padján asszony állt. *Bozsik Istvánné*, *Mészler Ágnes* Zentáról Szabadkára utazott és a vonaton ismerkedett meg *Szabados Imrénével*. Beszélgettek egyről is, másról is és beszélgetés során rátértek az urakra és a — zsidókra. Később Ágnes asszony a királyt is szóba hozta és két utas: *Löwy Ignác* és *Weisz József* állítása szerint azt mondta, hogy a *ménkül üssön Ferenc Jóska*! Löwy azután, alighogy kiszáltak Szabadkán, följelentette a sajtás Ágneset, akit a szegedi ügyesség királlysértésért pörbe is fogott. A szerdai tárgyaláson *Hevessy Kálmán* elnökölt *Bozsik Istvánné* elmondta, hogy szabadkai asszony, négy gyermeke van és a foglalkozására mosónő. A két kezét a csipőjére tette, úgy valót pörgő nyelvel. Azaz, hogy be nem vallotta a király sértést és azt mondta, hogy ő csak az urakról és a zsidókról beszélt.

— Hát a királyról mit mondott? — kérdezte az elnök.

— Azt, hogy — zsidó! De én nem vagyok bűnös.

Szabados Imrénét, aki a királlysértő asszonnyal utazott, megkérdezték:

— Miről beszélgettek?

— A szegénységről.

— Mit mondott Bozsikné az urakról, meg a zsidókról?

— Hogy üsse meg őket a ménkül.

— És a királyról?

— Semmit.

A másik két tanu, *Löwy Ignác* és *Weisz József* megerősítették, hogy *Bozsik Istvánné* megsértette a királyt. A törvényszék erre fölmentette *Bozsikné*-t, a királygyűlölet mosónét, a királlysértés vádját alól. Az ítéletben az ügyész is megnyugodott.

TISZAESZLÁR JUBILEUMA.

Huszonöt éve, hogy az ítéletet kihírdették.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Egy országos érdeklődéssel várt, szinte történelmi nevezetességgű napnak volt most a huszonötödik évfordulója. A Nyírseg egy kicsiny faluja volt ennek az érdeklődésnek középpontja, amelyből országgyűlési iridult és a felekezetek békéjét felturta egy középkori mese, amely talán akkor talált utóljára hívőkre: a rituális vérvád meséje.

1888. augusztus harmadikán hirdette ki a tisztaeszlári pörben az ítéletet a nyíregyházi törvényszék. Két hónapig tartó, izgalommal teli tárgyalás előzte meg ezt az ítéletet. A tárgyalásnak, a *Solymosi Ester* titokzatos halálához fűződő eredményeknek emlékéit a közel-múltban idézte fel a pör egyik védője, *Eötvös Károly*, a „Nagy pör” című művében. A tárgyalás iránt való érdeklődés jellemzésére említjük fel azt az aradi adatot, hogy a nemrég meghalt *Mittler Zsigmond* Nyíregyházára utazott és két hetet töltött a tárgyaló terem karzatán.

Augusztus harmadikán, tehát most huszonöt éve volt a nagy ítélet napja. Délelőtt tízenegy órakor feszült figyelem közt hirdette ki az elnök, hogy:

Schvartz Salamon tisztaeszlári sakter, *Buchsbaum Abraham* íbrányi tanító, *Braun Lipót* udvari sakter, *Wollner Herman* napszámos, *Scharf József* tisztaeszlári egyházi, *Zinger Adolf* tisztaeszlári bírókos, *Braun Brenner Abraham* tisztaeszlári napszámos, *Lusztig Sámuel* tisztaeszlári kereskedő, *Weissstein Lázár* tisztaeszlári bérlő, *Taub Emanuel* polgári metsző, *Vogel Amsel* fejéregyházi tutajos sáfar, *Schmilovics Jakab* tisztaeszlári napszámos, *Herscha Dávid* tutajos, *Gross Márton* bérlő és *Klein Ignác* napszámos.

Felmentenek a gyilkosságban való bűnrészesség és a bűnpártolás vádját alól.

Ezek szíve könnyebbült meg az ítélet hatása alatt. Ugy az elnök, mint a két fővédő, *Eötvös Károly* és *Friedman Bernát* hangzottak annak nagy jelentőségét és azt az óhajukat fejezték ki, hogy ezzel a felekezeti béke álljon helyre.

Mikor az ítéletet a vádlottak előtt kihírdették, *Scharf József*, aki a végtárgyalásnak mindvégig legérdekesebb alakja volt, így szólt:

— Aláírtam köszönöm, nagyságos elnök ur.

De természetesen voltak, akiket az ítélet ki nem elégített és így többek között a boldogult *Verhovay Gyula*, aki lapjában fanatikus hittel bizonyította a vérvádnak valóságát. Az ítéletet követő nap *Verhovay* vérbe mártott tollal írt vesércikket az ítéletről. A vesércikk így kezdődött:

— A szív elszorul, a lélekzet eláll, meghül a vér és valami ismeretlen, fájó, gyötörő érzés vesz erőt az embernek keblében, mikor olvassa az ítéletet, hogy a rituális vérbűntetessel szabadok. Szabadok és fel vannak mentve. Mi ő kegyetlen, minő süjtő ítélet ez.

Ez ebben a hangnemben tovább. Végül konstatálja, hogy a társadalom csak elítélte a tisztaeszláriakat és a cikk így fejeződött be:

— Ha a bíróság felmentett, a társadalom elítélte. Tegye kezét minden becsületes keresztény a szívére, melyik ítélet a jogos, melyik az indokolt, melyik az igaz. Mi halgatunk.

Huszonöt év! Egy egész világ múlt el azóta. Az egykori vádlottak közül ki él, ki meghalt. *Verhovay* élete utolsó szakában megbékült a felekezettel, amely felé tolla a sötét vádat szórta, s azóta ő is csendes ember lett. Tisztaeszlári emléke pedig úgy hat, mint a középkorba visszanyúló érthetetlen valami, a boszorkánypörök legutolsója, amely nyomasztó árnyékával együtt minden időkre a krónikákba költözött.

Nem kell a kabaré!

Szathmáry Árpád volt aradi színész levelet írt a polgármesternek s arra kéri, engedje meg, hogy Aradra kabaré társulatot hozzon.

A polgármester levele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Szathmáry Árpád levelét megírta, keserves könnyével azt is tele sirta.

Temesvárról küldötte a ezomoru írást *Varjassy Lajos* polgármesternek, aki nagyot nézett tegnap, amikor azt elolvasta. Az a néhány sor, melyben az aradi Nemzeti Színháznak volt kitűnő művésze a téli szezonra *Kabaré-előadások* tartására kér a város fejtől engedélyt, az első hírnöke annak a színész nyomorúságnak, mely a budapesti Népszínház-Vigopera bezárása nyomán keletkezett.

Elkesergeri Szathmáry, hogy ő a legrégibb színész család kitűnő sarja a téli szezonra szerződés nélkül áll. Mindenütt kopogtatott szerződésért. Sehol sincs üres hely, minden be van töltve s a Népszínház személyzete úgy előzőnli a vidéket, hogy a direktorok úgy válogatnak a színészen, mint a tót a vadkörteben — mondja Szatyí.

De nem azért válogatnak bennük, mert egyike megmérhetetlen magasságban áll a másika felett. Dehogy azért. Egyik *olcsóbb*, mint a másik. Valóságos licitálás folyik, mint a vásártéren, s a direktorok a jó, puhára bélelt páholyból mosolyogva szemlélik a tülekedést. Így kesereg Szathmáry a szegény magyar színész átkos sorsa felett. Azért fordul most teljes bizalommal Aradváros polgármesteréhez, mert azt hiszi, hogy a magyar színészet megsegítésére Arad városa segédkezet nyújt.

Szathmáry Árpád ugyanis azzal a tervvel áll elő, hogy ő is, meg a város közönsége is jól járna, ha Aradon magas nívón álló kabaré színházat létesíthetne, mely a téli szezon alatt minden este a *Központi-szálloda* téli kertjében tartaná előadásait.

A társulat már együtt van, már komplett. Temesvárott játszik a Mader-színházban, mely a *Délvidéki Kaszinó* kerthelyiségében ültött tanyát. Körülbelül negyven tagja van, akik mind a magyar színészek elejéből valók. A temesvári közönség esténként zsufolásig megtölti a kabaréhelyiséget. Csak irodalmi értékű decens műsorral akarja Szathmáry szórakoztatni Arad közönségét. Azonban ismerve a nagyvárosok publikumának izlését a finomabb és szellemes pikantériától sem zárkoznék el. Kivételesen a változatosság kedvéért ritka egymásutánban alkalmosabb számokból álló ugynevezett intim estélyeket is rendezne. Nem mint dugárut akarja Aradra csempészni a párisi izü kostonériát Szathmáry,

aki mint az aradi nemzeti színház volt tagja ismeri az itteni viszonyokat. Egész őszinteséggel megírja a polgármesternek ezt: Előre hirdeté plakátokon, hogy például péntek este a kabaréban díszkrét módon ugyan, de egy néhány óráig — „*disznókodni*” fognak. Akinek szíve és veséje úgy kívánja az eljőn, akinek a vére meg már megsűrűsödött, az otthon marad. (Mintha ezt is itt tanulta volna az aradi viszonyokat kitűnően ismerő Szaty.)

A színész és a sorsharag azonban egy anyától születtek. A tetszetősen összeállított téli rege — csak rege marad. *Varjassy* Lajos polgármester ma már válaszolt is Szathmáry Árpádnak. Ez a levél alkalmas lesz arra, hogy a temesvári bohémantya még jobban elbusuljon. A levélben citálja a polgármester a juniusi közgyűlés határozatát, melylyel a törvényhatósági bizottság három esztendőre eltemetett mindennemű kabarét, mert a szingizgatóval kötött és érvényben lévő szerződés szerint a színházi szezon ideje alatt kabaré engedély nem adható s ha adna a város akkor kártérítési pert indíthatna ellene *Szendrey* Mihály.

Bizonyára nagy szomorúságot okoz ez a levél odaát Temesvárott.

A busongó művészek még nagyobb szomorúsággal játszanak és kacagtatják meg a publikumot. Mert a közönség nevetni, mulatni akar és megköveteli a komikustól, hogy vidámon ugráljon neki, ha mindjárt üres is a gyomra.

AUTOBUSZ TILPARANCSOLAT.

A nyári hőség kétségtelenül a legjobb teremthatalom. Elég volna ennek bizonyítására egyszerűen a gabona és más vetemények érésére utalnunk. Mi azonban ehelyett dokumentumképpen felhozzuk, hogy a napsugár megtermékenyíti az agyvelőt, a mely egyszerre csak elkezd — teremteni. A nyári nap hevétől megtermékenyült koponya már megtermette az *autobusz tilparancsolat*-ot, amely a következő. Tessék benne gyönyörködni:

1. Ne rohanj fel eszeveszetül a kocsira. Még azt hiheti valaki, hogy loptál valahol.
2. Nézd meg előre, hogy van-e pénzed. Nagyon tragikomus, ha a kocsiban azzal végzed a razziát zsebed körül, hogy nincs egy krajcár sem és végezetül is a kocsivezetőt akarod megpumpolni.
3. Ne nyujtsd ki a lábaidat, mintha azok barierek volnának; az autobus nem cirkusz és az utasok nem gátugré-lovak.
4. Ne nézz úgy a szomszédodra, mintha meg akarnád enni. Ez bosszantja. De más szomszédodjére se nézz így, mert ez még jobban bosszantja.
5. Az ősz fő előtt kelj fel a helyedről. Tehát ne csak a szőke és a barna fejek előtt.
6. Ne tárd ki annyira az ujságodat, hogy mind a két szomszédod kénytelen legyen vele olvasni. Lehet, hogy más politikai véleményen vannak és akkor a te eljárásod terrorizmusnak látszik.
7. Ne sajtold be magad ott, ahol már minden hely el van foglalva, mert ez is „sajtó”-vétség. És ne torpeszkedj úgy, mintha az egész pad a tiéd volna. Az nem a tiéd, nem is a városé, hanem a bankoké.
8. Ha minden áron menetközben akarsz leugrani, legalább olyan helyet válassz, ahol puhára esel.
9. Lehetőleg a lóvasúti sínek közé ugorj. Nem baj, ha a lőfejű el is gázol, de legalább — puhára esel.

10. Az összeütközéseknél lehetőleg úgy intézd a dolgot, hogy ne a benzin tartály alá kerülj. A benzin illatot se a menyországon, se a pokolban nem szeretik.

Szterényi a végrehajtási törvényről.

A kamarák küldöttsége az államtitkárnál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 6.

A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére az ország összes kamarái elhatározták, hogy felterjesztést intéznek a kormányhoz a *végrehajtási novella kihirdetésének elhalasztása iránt*. A felterjesztést a kamarának egy monstre-küldöttsége adta át ma déli 12 órakor *Szterényi* József államtitkárnak, akihez egyben a készülő *ipartörvény és bortörvény* ügyében is kérést intéztek.

A kamarák küldöttei már délelőtt 11 órakor gyülekeztek a budapesti kereskedelmi és iparkamara helyiségeiben. A nagyszámu küldöttséget *Thék* Endre, kamarai alelnök vezette az államtitkár elé. *Thék* átnyújtotta *Szterényi*nek az ország kereskedelmi- és iparkamaráinak kérelmét, amelyben a kamarák a végrehajtási törvény kihirdetésének elhalasztását, a borkereskedelem szubvencionálását és az ipartörvény revíziója tárgyában tartandó ankétnek elhalasztását kéri.

Szterényi hosszabb beszédben válaszolt a küldöttségeknek.

— A sokat emlegetett végrehajtási novella dolgában — ugymond az államtitkár — kötelességszerűen tolmácsa leszek a kamarák kérésének úgy az igazságügyminiszter, mint kereskedelmi miniszter uraknál és remélem, hogy közbenjárásom eredménynyel is fog járni. A bortörvényt illetőleg kijelenthetem, hogy ez a nyilvánosság által idő előtt tárgyalat ügy, amelyben a kereskedelmi miniszter egyáltalában semmiféle állást el nem foglalt. Biztosíthatom azonban az urakat, különösen azokat a kamarákat, amelyek területén nagyobb borkereskedelem van, hogy az egyenlő elbánás elvétől a miniszter eltérni nem fog és ha valamely támogatást nyújt, akkor azt oly értelemben fogja nyújtani, hogy az a magyar borkereskedelemnek és bortermelésnek feltétlen hasznára legyen.

— Ami az *ipartörvény revízióját* illeti, — mondta ezután az államtitkár — némely oldalról úgy tálalják fel a kérdést, mintha nekünk érdekünkben volna siettetni javaslatunk bírálatát. Méltóztassék tudomásul venni, hogy sem a miniszter urnak, sem nekem ebben semmi érdekem nincs. Mi nem siettetjük az ankétet; méltóztassék szabad folyást engedni a kritikának. Egyetlen óhajunk van csak: Az általános választói jog az őszi parlamenti ülészekben napirendre kerül. A mi óhajunk az, hogy mi a kötelességet, amelyet önként vállaltunk, leróhassuk és a jelenlegi országgyűlés által még a választóreform tárgyalása előtt letárgyalassuk ezt a törvényalkotást. Október közepére terveztük az ankétet, de semmi nehézség sincs arra, hogy egy vagy két hónappal elhalasszuk.

Az államtitkár válaszát a küldöttség éljenzéssel fogadta.

Amiről beszélnek.

Husár bravur.

Nem halt még ki az ősi virtus a terem a szittyágyvelőkben ötlet, mely eredeti és meglepő. Ennek még erre Arad felé is három napra szóló híres mulatózások, melyek a régi jó időkre emlékeztetnek. Arra, mikor még boldog volt a magyar s volt bor, buza, békeség! Akkor az egyik mámort úgy gyégyítottuk, hogy ittunk még egy nagyobb s egy legeslegnagyobbat. Ebbe belevezett az is, melyet a negyedik nap hajnal hasadására szereztünk, amikor a cigány már elszökösött mellőlünk, mert az ujjai mind elgimberedtek annak a nótának a húzásától, amely azt mondja, hogy

Sohse halunk meg...

Fiatalság — belonság! Pedig de korán vémülünk, de milyen korán. Oly gyorsan lábunkba áll a podagra, hogy dehogyan tudnók követni azt a két dőlceget férfit, akik már harmadik napja egyhuzamban azon vitatkoznak, természetesen, hogy jó fajta pezsgó és muzsika szó mellett: mitől lehetne kijózanodni? Keresik az orvosságot Arad mulatóhelyein, de minden reggel megállapítják, — mikor a kávéházak esőndjébe az utca ébredő életének a zaja hatol be, — hogy erre a jó magyar betegségre nem termelt balssam Gileádban.

Pedig hát helyre legény mind a kettő. Amolyan igazi utolsó hírmondói egy pusztuló világnak. Gazdag földbirtokos család sarjai, egy testvérek, az egyik fényes uniformis alatt nyílt szívet hord, mely teli van őszinte baráti érzelemmel. A fiatalabbik, ki rajongó szeretettel csüng bátyjára, még lányos arcu vig eimbora, de már felcsillan szemében a tűz, mely az egész családnál jellemzően mutatkozik. Három napi mulatozás után vette észre a két dalia, hogy hát tulajdonképpen nem is azért jöttek be Aradra, hogy itt a mámor gyógyszerét fedezzék fel.

— Ocsém — szólott az öregebbik — már ez mégsem járja. Te civil ember vagy, találj ki valamit, a mi kiránt bennünket ebből az állapotból. A husár reglamában erre nincs paragrafus.

— Ha nincs paragrafus, akkor vágjuk ki magunkat amugy magyar husárosan, mert hát nekem más dolgom is van Aradon, minthogy vasárnap óta összecseréljem a reggelt az estével és vice-versa. Még csak nem is vizitelttem egyik ur családnál sem, pedig de muszáj, meg de nagyon szeretnék is. A szívem is van olyan nehéz, mint a fejem, úgy huz valahová!

— Ígyunk hát egyet, talán ez az utolsó pohár szüli a jó gondolatot. Ha nem jön gondolat, akkor kiadom a parancsot s egy félórán belül szinjózanoknak kell lennünk.

Minthogy azonban a pezsgó erejének még a legszebb és legnádígabb huszártiszt sem parancsol, elmúlt félóra is és a dalfás katona szomorúan ölelte össze nyakát, aki kétségbeesve leste bátyja arcáról a mentő idea megszületését.

És a katona a legválságosabb pillanatban válik hőssé! Azért husár a husár, hogy a hol cserben hagyja a taktika, ott elővegye a hatvágást.

— Ugye ettől még nem tudnád a Zeppelin léghajójának a motorját elmagyarázni, szólott gyengéden hátba ütve a fiút.

— Nem én, — mondá emez — csodálkozva, mert nem értette meg bátyját.

— No hát, ha ez a szelíd figyelmeztetés nem használ, majd jön a katonás parancs.

— Fiu, ki kell józanodnod! Erted, kell és muszáj, ezt parancsolom, én a honvéd huszárfőhadnagy és te engedelmeskedel. Most pedig: Vigyáz! Fel és indulj. Cél utánam — a fogorvoshoz!

Mint *Triby* követte *Svengallt*, úgy lépdelt a kemény katona után a fiatal levante. Megálltak egyik

előkelő fogorvos előszobájában a fűhadnagy bejelentette magát.

— Orvos ur kérem, huzza ki ennek a fiatal embernek két legeszegecsesebb fogát. Szálméga van jelenleg erre a józanító operációra.

— Könyörgő szemekbe akarta a megszeppent ifju bátyját szigorú szándékától eltéríteni. Nem használt semmi.

— Ne hidd, hogy csuffá akarok tenni öcsém Hasznodra válik amit cselekszem. Bátorság, végy példát én rólam. Mire a huzártúnt az orvos fordulva, mondá:

— Orvos ur, előbb azonban én akarok jó példával elől járni. Vegye a fogót és huzza ki a két legeszegecsesebb fogamat.

Az óhajítás oly határozott formában hangzott el, hogy az orvos haladéktalanul teljesítette. Néhány perc alatt négy kitűnően ápolt, vakító fehérségű fog uszált az orvos vizes tájában.

— Nos kijózanodtál öcsém?

— Ki én, de teljesen.

— Ennek öröme azonban isznak egy üveg pezsgőt, szállott a délece fűhadnagy és sarkantyút összehítve elkészönt az ámuló doktortól.

Öngyilkosság a pap miatt.

A szerelmes leány halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

A békésmegyei Doboz községben különös öngyilkosságról beszélnek most. Egy romantikus lelkű fiatal leányka öngyilkos lett, mert a pap, akit ő rajongóan szeretett, nem viszonzta érzelmeit.

A szokatlan tragédiáról ezt jelentik nekünk:

Néhány hónappal ezelőtt helyeztek a békésmegyei Dobozra egy fiatal, csinos külsejű katolikus segédlelkészt. Ettől fogva Szathmáry Julianna, 18 éves leányka, egy ottani iparos gyermeke nagyon sűrűn megfordult a templomban. A szülei kérdezték is tőle, hogy mi az oka a nagy vallásosságnak, amire ő eleinte kitérően válaszolt, majd később sírva fakadt.

Csakhamar kitudódott, hogy a leány szerelmes, de azt otthon titkolta, hogy ki hódította meg. A barátnőinek azonban megvallotta, hogy szerelmes a dobozi fiatal papba.

— Ha a felesége nem lehetek, — mondotta a szegény teremtés, — hát meghalok.

A jóbarátnői közül többen vállalkoztak rá, hogy értesére adják a fiatal papnak: mennyire szereti őt a kis Szathmáry Etel. A pap sajnálkozását fejezte ki e fölött s kijelentette, hogy ő a földi gyönyörök kedvéért sem mond le a tulvilági boldogságról. A válasz rendkívül lesújtotta a szegény leányt és elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Tervét ma délután keresztül is vitte: felkaszottta magát az apja házában padlásán és mire tettét észrevették — meghalt.

HIREK.

Lemond a szultán?

A törökországi felfordulás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 6

Az a nagy forrongás, amely a szultán alkotmánytadó manifesztumára keletkezett, még mindig nem ért véget. Az ifju törökök egy része azt kívánja, hogy a szultán mondjon le.

Mai távirataink ezek:

Konstantinápolyból jelentik: Éjféli tájban hivatalosan közzétették, hogy a kabinet Szaid basa elnökségével lemondott és hogy a szultán a lemondást elfogadta. Az új miniszterium alakulóiéban van.

Konstantinápolyból táviratozzák: A Jildiz aggasztó helyzetéről szóló hírek csak arra vezethetők vissza, hogy a hétfőn este ideérkezett görög hercegi párt a szultán mindaddig nem fogadta és hogy tiszteletükre diszebed sem volt. Ez azonban egyttal a legutóbbi eseményekre és a kabinetváltásra is vezethető vissza. Tudvalevőleg a herceg utazását a legutóbbi török események előtt határozták el. Az arról szóló értesítés azonban már akkor került Konstantinápolyba, amikor minden ezen események hatása alatt állott. A szultán azt válaszolta, hogy a legnagyobb örömmel várja a herceg látogatását. A helyzetéről szóló nyugtalanító híresztelések és további események elé néző vázalkozásokat a tartós izgatottságon kívül különböző körülmények okozzák, így pl. az, hogy a legutóbbi napokban sokan vásároltak revolvereket és állítólag a keráskedők készletei már el is fogytak. A város külső képe ismét nyugtalan, aminek okát különösen a már hírül adott letaróztatásokban és a még mindig nem teljesen tisztázott helyzetben látják.

Konstantinápolyból jelentik: Az ifju törökök bizottsága felszólította a szultánt, hogy mondjon le és vonuljon vissza az uralkodástól.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 7 én az időjárás: Meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

— Új törvények. Az Országos Törvénytár ma megjelent száma a következő törvények szentesítéséről ad hírt:

XXXVI. t.-cikk. A büntetőtörvények és a bünvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról;

XXXVII. t.-cikk. Az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló 1898. évi XV. t. cikk hatályának meghosszabbításáról;

XXXVIII. t.-cikk. A közegészségügy rendezéséről szóló 1876. XIV. t. cikk II. rész I. fejezetének (Közegészségügyi szolgálata községeknek) módosításáról;

XXXIX. t.-cikk. A birtokrendezést, különösen az urbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyoló 1886. VI., X., XII., 1840. VII., XXX., XXXI. és 1871. LIII. törvények módosításáról és kiegészítéséről.

— A románok ünnepe. Szilágysomlyóról táviratozzák: Az Astra román kultúr egyesület közgyűlésére ma mintegy kétszáz román ügyvéd, pap, bankigazgató stb. érkezett. A vendéglők egy szobáért 20 koronát kérnek; a magyarság nem ad lakást. A román püspökök távollatják magukat az ünneptől. A parasztság holnap érkezik.

— Hazasság. Szaff Zoltán a soborsini kerület népszerű főjegyzője, tegnap vezette oltárhoz Budapesten a Bakáts téri templomban, Krenner Ilona urasszonyt, néhai Luby Sándor,

a kitűnő poéta és író özvegyét. Krenner József dr. egyetemi tanár, udvari tanácsos leányát. A fényes esküvőn a fővárosi társadalom számos előkelősége jelent meg.

— Akiknek nem kell a püspöki székhely. Tudvalevő, hogy Makó város képviselőtestülete pár hó előtt mozgalmat indított arra nézve, hogy a csanádi egyházmegye püspöki székhelye Temesvárról Makóra helyettesessék át. Ez a mozgalom az egész országban — kivéve természetesen a közvetlenül érdekelt temesváriakat — rokonszenves visszhangra talált. A mozgalomban nem volt Makó magára hagyva, támogatást, jóindulatot ígértek mindazok az erkölcsi testületek, amelyekhez ily irányban fordult. Első helyen voltak ezek között természetesen Csanádvármegye községei. Ma aztán — mint makói tudósítónk jelenti — megkapta Makó az első visszautasítást. A kis Földeák község jónak látta visszautasítani a mozgalomban való részesedést s erről a következő jegyzőkönyvi kivonatnak nevezett írást küldte el Makónak:

Az átirat irattárba helyesíteni határozattik, miután az 1886 évi XXII. t. c. 21., illetve 22. § al Makó rendezett tanácsu városnak s a községeknek azon jogot, hogy a magyar királyi kormányhoz felterjesztéssel éljen, meg nem adják. Ugyanazért az átirat, mint törvényes alapot nélkülöz, figyelembe veendő nem volt.

Mely határozatról megkereső hivatal jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

A kivonat hitelesül

1908. augusztus 1.

Lukács István,
jegyző.

A makói városházán nagyot néstek ezen, de csakhamar napirendre tértek a furcsaságon s az irattárba temették az átiratot.

— Halálozás. Kohn Bernátné életének 47. évében a hó 6 án elhunyt. Temetése a hó 7 én délután 3 órakor az izraelita kórházból fog végbemenni.

— A piros-kék tejes kocsisok. Tegnap ilyen cím alatt tréfás hangú cikket közöltünk, amelyben a cikkíró azt tárgyalta, hogy a báró Nopcsa fele ujaradi tejgazdaság tejeskocsisai kék gatyát és piros dolmányt hordanak. Hogy ez a humoros közlemény egyáltalában nem akarta kisebbiteni a fiatal báró ama kétségtelenül nagy érdemeit, amelyeket azzal szerzett, hogy Aradot pompás, tiszta hamisítatlan tejjel látta el, azt első pillanatra mindenki konstatahatta. Csenkey Károly állatorvos, aki az uradalomban a háziállatokkal való bánásmódot s a gyógykezelést ellenőrizi, mégis úgy találta, hogy a közlemény írója kétségbevonja a báró Nopcsa fele uradalomból kikerülő tejek tisztaságát; a hozzáánk intézett levelében ugyanis azt bizonyítja, hogy azokat a tejeket naponta háromszor vizsgálja egy szakértő egyén s a tisztátalanságnak még csak az árnyéka se jöhet oda, ahol a tejet a közfogyasztásra alkalmassá teszik.

— A városi husszók megnyitása. Ma reggel 8 órakor nyitották meg a vágóhídon a város által létesített husszékot, amelyet a szegényebb néposztály nagy tömegben vett körül. Az összes készletet egy óra alatt eladták úgy, hogy 9 órakor már nem tudták kielégíteni a vevőket.

— Schwarz Gusztáv tanár esküvője. A Pol. Ert. jelenti: Schwarz Gusztáv egyetemi tanár, udvari tanácsos ma délután 6 óráig Vadnay Andorné, szület. Siklóssy Irma urhölgygyel házasságot kötött.

— Cselédharc az Andrássy-téren. Ma este 7 órakor az Andrássy téri korzón Szabó Albert porcellán és üveg kereskedő üzlete előtt nagy népcsoport nézve, hogyan üt egymást két cseléd leány. Nagy sokára előkerült egy rendőr, aki az uccai börtény rendezőinek nevet folíria s jelentést tett a kihágási bírónak.

— Letartóztatott gavalier. Két évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett Bringer Tivadar letaróztatása. A fiatal gavalier, aki Bringer Mátyás soproni dúsgazdag földbirtokosnak a fia s fényűző életről Budapest, urli passzólól kielégítésére szövetkezett Hias Jenő ügy-

nőkkel s atyja nevére 60.000 koronát hamisított. Bringer elfogták Montekarlóban, ahol egy gyönyörű budapesti hölgy társaságában volt. Ki is adták, de a bíróság még 1907-ben szabadlábra helyezte. A sok kelemetlenség azonban nem jár egyedül: a bíróság elfeledte ellene visszavonni a körözést s így a rendőrség ma éjjel letartóztatta. Bringer nagy méltatlankodással tiltakozott elfogatása ellen, de nem lehetett a baján segíteni.

— Uj román takarékpénztár. Tasnádon *Vulturul* gazdasági hitelintézet részvénytársaság címmel új nemzeti pénzügyi alakult. Az igazgatóság tagjai között van Pop C. István dr. a felügyelő bizottság tagjai között pedig Suciu János dr. országgyűlési képviselő.

— Meggyilkolt parasztagdák. Nagyváradról táviratozzák: A közeli Sarkad községben ma reggel a község határában a temető mellett meggyilkolva találták Székes Zsigmond és Nagy Zsigmond parasztagdákat. Nagy vértócsában feküdtek s körülöttük a föld fel volt rugdosva. Láttszott, hogy nagy küzdelmük volt a gyilkosokkal. A két gazda ökröket adott el a vásáron és mikor a vásárról hazamentek, támadták meg őket. Fejükön nagy zuzott seb látszik, valószínűleg fejszétől. Zsebeik ki vannak fordítva, sőt még a kabátot és csizmát is lehúzták róluk. A tetteseknek semmi nyomuk. Azt hiszik, hogy a rablógylösséget kóbor cigányok követték el.

— Tolvaj magánhivatalnok. Budapestről jelentik: A múlt hónap 29-én történt, hogy Fábrián Margit utcai leány Lázár utca 9. számú lakásába beállított egy jól öltözött fiatalember, aki mellbevágta a leányt s a mosdón levő 500 koronát érő briliáns filbevalót felkapva elfutott. A rendőrség most kinyomozta, hogy a tettes Kurländer Antal 23 éves magánhivatalnok volt, aki a Fonclére-társaság alkalmazottja volt. Kurländer a rendőrség letartóztatása előtt azonban kiderült, hogy Kurländer elmebeteg. A rendőrség ezután a lipótmész tébolydában helyezte el.

— Pusztító tűz. Tapolcáról táviratozzák: Ma reggel 8 órakor Tapolca nyugati részében tűz ütött ki és 25 perc alatt négy ház a meléképületekkel együtt porrá égett. A tűzoltóknak nagy erőfeszítéssel sikerült a tüzet lokalizálni.

Tegnap Balatonedericsen, Hegymagason és Törlemicén pusztított a tűz és mindenütt több házat elhamvasztott.

— Az akasztott ember kötele. Miközben kedden fölakasztotta magát egy fiatal bérselegény s mire rátaláltak, már kiszáradt. Mikor az eset híre szétfutott, a szomszédok csoportosulni keresték föl a tragédia színhelyét s valóságos harcot folytattak az akasztott ember köteleért, amely a babonás hit szerint szerencsét hoz. Mindenki akart a kötélből s a verekezés oly nagyarányúvá lett, hogy a rendőrségnek kellett közbelépni.

— A száraz nyár folytán kiváló minőségű málnatermés volt. Az idei málnából nyert szörp a szokottnál sokkal ízletesebb, amely Gessler Siegfried c. és kir. udvari szállító gyárában Kőbányán a legfinomabb kockacukorral ezüst üstben lesz befozva. E fokozódó közkedveltségnek örvendő üdítő ital a budapesti „Altwater” üdítőgyár egyéb elismer: gyártmányai mellé sorakozik.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Walsznál Aradon. 191.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A. J. A beküldött dolgozatot azért nem közölhetjük, mert túlságosan hosszú s csak folytatásokban lehetne közreadni. Ezt pedig nem honosítjuk meg. A kértékelt jelenleg Gas'einben üdül.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 6.

Amerika 3-al magasabb. Kínaiat, vételkedv megfelelő, változatlan.

Az arak 30 khonkent számúja:

	Dél szálat	2 órai szálat
Buxa májusra . . .	11.60—11.61	11.57—11.59
Buxa októberre . . .	11.21—11.22	11.17—11.18
Zab októberre . . .	8.23—8.24	8.20—8.21
Rozs októberre . . .	9.30—9.31	9.26—9.27
Tengeri májusra . . .	7.38—7.39	7.31—7.32
Tengeri augusztusra . . .	7.71—7.72	7.72—7.73

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	6.19 —
Magyar hitelrészvény	7.42 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augustus 6. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felelő súlyban — fillérig; közép páronként 350—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felelő súlyban 129—130 fillérig; fiatal közép páronként 251—310 kilogrammig terjedő súlyban 130—131 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 133—137 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felelő súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Augustus hó 3 napján volt összesen 38.150 darab, augusztus 4. napján fölhajtatott 124 darab, augusztus 4. napján elszállított 305 darab, augusztus 5. napjára maradt készletben 37.877 darab. A hízott sertés üzlet irányzata: változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Augustus 6. —

Fehér Kereszt szálloda. Rokosor Vince utazó Bécs. — Tóth Sándor főmérnök Királyhelme. — Tóth Sándor tanár Kecskemét. — Weil Mór utazó Budapest. — Majos Ferenc jegyző Budapest. — Kaszab Zoltán utazó Budapest. — Bauer Mór dr. ügyvéd Budapest. — Bienenstock Gyula utazó Budapest. — Roth Izidor utazó Budapest. — Balázs Vince főerdőmester Apatin. — Márkus Károly utazó Budapest. — Ruzs Albert erdőőr Orményes.

Központi szálloda. Teles Adolf gyáros Makó. — Beseren Lajos dr. Bekéscsaba. — Jasitsch Károly uradalmi intéző és családja Ipolyvisk. — Feldmann Ignác dr. kórházi főorvos Gyula. — Jánossy György arvaszéki iktató Déva. — Hecht Izidor utazó Budapest. — Fischer Emil utazó Budapest. — Reisz Henrik kereskedő Verbasz. — Kanitz Sándor dr. ügyvéd Hodmezővásárhely. — Kun Miksa ügyvéd Hodmezővásárhely. — Havancsek Béla ellenőr Élesd. — Buchwald Odón birtokos Lunka. — Varjasy István főjegyző Petrozsény.

Vass szálloda. Racz Trajan kereskedő Lugos. — Kiss István jogszigorio Budapest. — Szegő Kálmán művész Nagyvárad. — Dukasz Kálmán utazó Budapest. — Marinkovits Mihály közsegi jegyző Agria. — Teitsch Andor gyáros Módos.

Pannonia szálloda. Hercz Imre írnök Brád. — Kiss Jakab utazó Szeged. — Mencer Jánosné maganzónó Budapest. — Rechnitzer Izidor kereskedő Kújsd. — Princez Izidor utazó Budapest. — Sonneuschheim B. utazó Budapest. — Horváth Gyula mesiaros Kunágua. — Török György utazó Lugos. — Kiss Irma felhőző Budapest.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bécs Simonfi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. augusztus hó 7-én, pénteken:

1. Orsini Izabella. Történelmi dráma. — 2. A cigány-leány. életkép. — 3. A dator fia. Életkép. — 4. A meg-büvölt asztal. Bohózat. — 5. A szegény csavargó buja. Humoros. — 6. Apai szeretet. Dráma. — 7. Üdülő hely. Mulatságos. — 8. Idyl Fülöp Lajos idejéből. Színes mulatságos kép.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I hely 1 korona, II hely 80 fillér III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Bolgár Lajos.

Szép mell

két hó alatt szereshető a „Pillules Orientales” által, mely az egyetlen szer, mialtal a mell fejlődését előmozdít-hatjuk, annak erősségét hely-reállíthatjuk és a női ke-beknek gyönyörű telt formát ad, anélkül, hogy az egész-ségére kártékony lenne. Az arsenikum mentességért felelünk. Kiváló orvosok ál-tal elismerve. Teljes discré-tio. 1 dohoz használati utasítással 6 korona 54 fillér. Bérménve.

J. Ratié, gyógyszerész Páris. Raktár Bu-dapesten: Török József gyógyszerárában, Király-utca 12. 5784

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

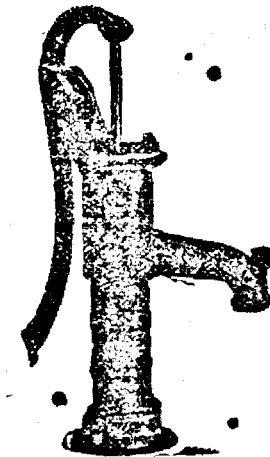
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közsé-geknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használata-nál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummizott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel-vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

DELÉN,

szövet, zefir, ruhavászon, kreton, batiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

cségnél 1881

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

Azonnal kiadó

Thököly-tér, Zrinyi- és Lázár Vil-mos-utcai

sarok üzlet,

minden üzletágra legalkalmasabb és legforgalmasabb helyen, hol na-ponta piac van, egy vagy több bolt-helyiség azonnal, esetleg november hó 1-től kiadó.

Ertekezhetni ugyanott a tulaj-donossal reggel 6—8-ig, délután 3—5 óráig. Egyébb időben bővebbet a házmesternél. 2609

* Hideg buffet! Egész éjjel nyitva! *

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a Salacz Gyula-utcában volt „**KIS PIPA**” helyiséget átvettem és azt teljesen újonnan átalakítva és kibővítve a mai kor igényeinek megfelelő **modern kávéházzá** átalakítva és azt

EMKE KÁVÉHÁZ cimen

folyó évi augusztus hó 1-én

megnyitottam.

Főtörekvésem az leendő, hogy **tiszta és hamisítatlan italok**, valamint **hideg ételek** és pontos kiszolgálás által a n. é. közönség szíves megelégedését kiérdemeljem.

Társaságok részére külön helyiségek!

Naponkint

egy elsőrendű cigányzenekar hangversenyez

Számos látogatásért esedez kiváló tisztelettel

Weinberger Lajos,

2518 Az EMKE kávéház tulajdonosa.

* Hideg buffet! Egész éjjel nyitva! *

Az összes bel- és külföldi lapok állanak a m. t. vendégeim rendelkezésére.

DEPILLOR

HAJVESZTŐ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövekedés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Védekezzünk a

MOLYOK

ellen.

Biztos hatású **molypusztító** szerünket ajánljuk —.50, 1.—, 2.— koronás
eredeti dobozokban.

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet **hófehérre** tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér”

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogakat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is **hófehérre tisztítja.**

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér” fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi úton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

APRO HIRDETESEK.

Magányos ház

kerttel, a belváros közvetlen közelében kiadó. Közelebbi felvilágosítás Flórián-utca 9. szám alatt. 2645

Megvételre kerestetik

egy használt, de jó karban lévő pedálos cimbalom. Cím a kiadóhivatalban. 2641

A legolcsóbb és legjobb

építőmész nagyban megrendelhető Asbóth Gyulánál Arad, Deák Ferenc-utca 6. szám. 2640

Kiadó ház.

Kényelmes, külön álló uri lakás, Lipót-u. 10. szám alatt kiadó. Bővebbet ugyanott özv. Gömör Józsefnél. 2643

Egy jókarban lévő zongora

eladó. Batthyány-utca 28, I. em. 4. 2644

Az új végrehajtási novella,

a bünt. törv. és bünt. perr. kieg., a bünt. törv. jegyzetű kiad., a közeg. ügy módosítása, a szeszadóról és termeléséről szóló t. c., ill. bünt. tkv. novell. magyarázata, megjelenéskor kaphatók Kerpel Izso könyvkereskedésében, Aradon. 212

Egy fűszerkereskedő segéd

felvétetik Breger J. halkereskedésében Szabadság-tér 4. sz. A ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban érti, előnyben részesül. 2653

Faeladási hirdetmény.

Az Aradvármegyében fekvő Vaszoja községbeli volt urb. közös birtokosok tulajdonában lévő erdőbirtoknak mintegy 52 88 kat. hold kiterjedésű, a természetben kellően ki és megjelölt részletén található 3196 m³ tölgy és 4036 m³ cser és bükk, összesen 7232 m³ fakészlet a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 1907. évi 85458. számú engedélye folytán az 1908. évi szeptember hó 10-én délelőtt 10 órakor Kiszindia községáczánál tartandó írásbeli zárt ajánlatok benyújthatásával egybekötött nyilvános árverésen eladni fog.

Kikiáltási ára 41560 (Negyvenegyezeröttszázhatvan) koronában hivatalosan megállapított becsár, bánatpénz 4156 kor.

A kellő bánatpénzzel (készpénzben vagy óvadékképes névértékben számított magyar értékpapir) ellátott szabályszerűen kiállított és kellően leragasztott írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverést megelőzőleg nyújtandók be az árverelő bizottság elnökénél, postán megküldhetők a kiszindiai körjegyzőhöz, up. Buttyin.

Utó vagy kellően fel nem szerelt, az árverési- és szerződési feltételektől eltérő ajánlatok nem lesznek figyelembe véve.

A részletes árverési és szerződési feltételek megtekinthetők a Vaszoja községbeli volt urb. elnökénél, az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál, a borossebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a kiszindiai körjegyzői irodában. Az utóbbi által kívánatra megküldetnek.

Az árverés napján d. e. 8 óra 33 perckor a borossebesbuttyinra érkező venni szándékozók kocsik várják.

Vaszoja, 1908. évi augusztus hó 2-án.

Bogdán Illés, s. k.

urbéres elnök.

Szentesen, Csongrádmegyében

a Központi vendéglőt, szállodát és kávéházat bérbe kiadja a Szentesi központi takarékpénztár. 2639

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

4 szoba, fürdőszoba

és mellékhelyiségekből álló lakás november 1-től kiadó. Bővebbet Tabakovits műszaki irodájában ugyanott. 2632

Eladó!

Egy jó karban lévő két szárnyas nagy kapu; üzlet ajtó és egy kiskakát rollókkal. Cím: Forray-utca 2. sz. alatt. 2591

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet a lap kiadóhivatalában. 1918

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó
Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

2825—1908. tkv. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujaradi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a Németszentpéter Gazdasági Bank végrehajtónak, Barbosz Trifu Mik és Barbosz Piszát Floare végrehajtást szenvedő elleni 220 korona tőkekövetelés és járuléai iránti végrehajtási ügyben az ujaradi kir. járásbíró területén lévő, a székesúti 745. sz. alatt felerészben Barbosz Trifuné Piszát Floare és felerészben Barbosz Trifu Mik tulajdonul felvett ingatlanra az árverést 612 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1908. évi október 21. napján d. e. 10 órakor Síkesut közszékházánál megtartandó nyilvános árverésen, megállapított kikiáltási ár alul is eladni fog.

nál megtartandó nyilvános árverésen, megállapított kikiáltási ár alul is eladni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 61 korona 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujarad, 1908. évi július hó 27. napján.

Az ujaradi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.

Kovacsics,
kir. járásbíró.

194—1908. előj. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A szászvárosi ref. Kun-kollegium előjárósága egy gimnáziumi épület építésére zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Az épület költségei 410,768.16 koronára vannak előirányozva.

Pályázati feltételek:

1. Ajánlkozni lehet az egész munkára vagy az építési költségvetésben külön felsorolt egyes munkanemekre.

2. Pályázhatnak, illetőleg ajánlatot tehetnek mindazok a szakértő hazai építészek vagy iparosok, akik üzletük gyakorlására hatósági engedéllyel bírnak.

3. Az ajánlat tárgyát képező építkezés tervei, valamint a vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek Szászvároson a ref. Kun-kollegium igazgatóságánál vannak letelve, ahol az ajánlat határidejéig azok betekintheők s másolatokat és kivonatokat is lehet azokról készíteni. A költségvetés nyomtatásban megjelent s példányonként 5 K. ár előleges beküldése mellett szintén az igazgatóságnál kapható.

4. A vállalati általános és részletes feltételek a kötbért, jótállási időt, vitás kérdések eldöntését és építési iroda és munkástanya nyitását illető határozmányok beillesztésével azonosak a m. kir. kormány által az állami és törvényhatósági épületek létesítésénél előforduló vállalati uton előállítandó munkákra és szállításokra nézve kiadott szabályzatokkal.

5. Az 1 koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok legkésőbb 1908. évi szeptember hó 15-én délután 2 óráig Szászvároson a ref. Kun-kollegium igazgatóságánál nyújtandók be elismervény ellenében.

Később érkező vagy távirati ajánlatok nem fogadtatnak el.

6. A beadott ajánlatok a kollegiumi előjáróság helyiségében 1908. évi szeptember hó 15-ikén délután 2 órakor nyilvánosan fognak felbontatni.

7. Ajánlattevő vállalkozók tartoznak az általános vállalati feltételek 6-ik §-ában megállapított, a vállalati összeg 5%-át képező bánatpénzt az ott körülírt módozatok és kikötések mellett a ref. Kun-kollegium pénztárában előzetesen letenni és az erről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni.

8. Építetű kollegium előjárósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevő vállalkozók közül, a jutányosság szem előtt tartása mellett, a munka végrehajtásával azt bizza meg, a ki a jó és helyesen készitendő munka teljesítése iránt eleve is a legnagyobb biztosítékot képes nyújtani.

9. A kollegiumi előjáróság által elfogadott vállalkozó vagy vállalkozók az építési általános és részletes feltételeknek magukat alávetni kötelesek s velük azoknak alapján az építés végrehajtására külön szerződés fog köttetni.

10. Az építési terület vállalkozónak a szerződés megkötése után azonnal rendelkezésére fog bocsátatni. Vállalkozó 1910. július 1-én köteles az épületet teljesen készen építetűnek átadni.

Szászvároson, a ref. Kun-kollegium előjáróságának 1908. évi augusztus 4-ikén tartott gyűléséből.

Balog József,

főgondnok.

Máyer János,

jegyző.